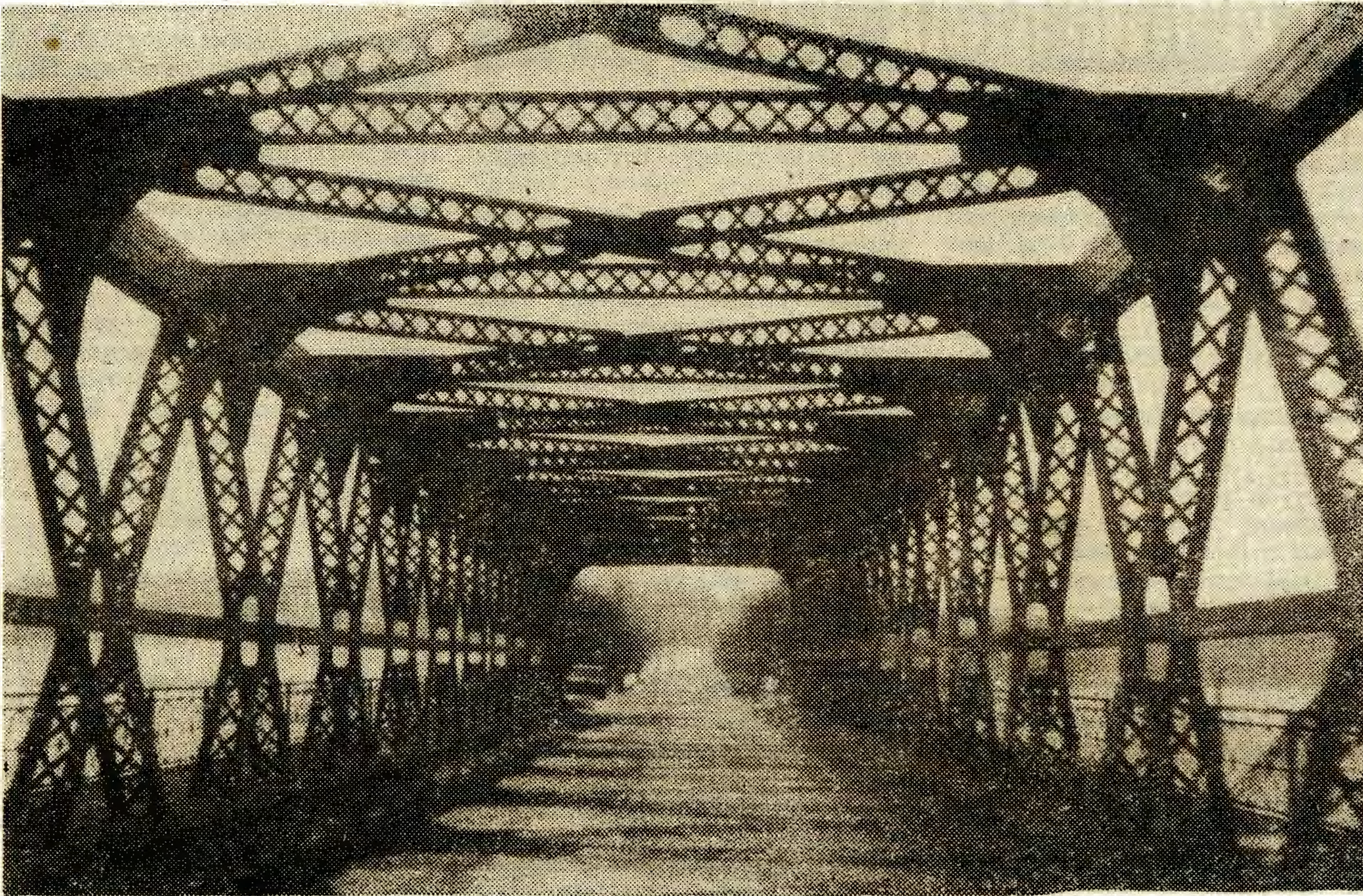
Ніва

ISSN 0546—1960
ІНДЭКС 36671

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 21 (1671) ГОД XXXIII БЕЛАСТОК 22 МАЯ 1988 г. ЦАНА 20 зл.

Мост на рэчцы Нарве каля Плёсак. Фота Я. Целушэцкага.

ДРУЖБА НЕ ТОЛЬКІ НА СЛОВАХ

Па ініцыятыве Таварыства сувязі з палякамі заграніцай „Палонія" ў Варшаве адбылася 14 красавіка сустрэча дэлегацыі савецкага Таварыства „Родина" з Масквы з прадстаўнікамі таварыстваў нацыянальных меншасцей у Польшчы. Савецкую дэлегацыю ўзначальваў першы намеснік старшыні Таварыства „Родина" Мікалай Панкоў. З боку Украінскага грамадска-культурнага таварыства прыняў удзел у сустрэчы сакратар ГП Аляксандр Гнацюк, а ад імя Беларускага грамадска-культурнага таварыства прынялі ўдзел упаўнаважаныя Прэзідыумам ГП Мікалай Аляксеюк і Хведар Галёнка, абодва члены ГП.

Прадстаўнікі таварыстваў нацыянальных меншасцей інфармавалі савецкую дэлегацыю пра дзейнасць, удачы і перашкоды ў ёй, а таксама выступілі з шэрагам прапаноў наконт узаемных сувязяў і магчымасцяў шырэйшага абмену. Гаварылася пра пастулат, згодна якому члены Беларускага і Украінскага таварыстваў маглі б пабываць у дамах адпачынку Таварыства „Родина", пасылаць сваіх дзяцей у беларускія і ўкраінскія летнія лагеры.

Савецкія прадстаўнікі заявілі, што поступ „перестройки" будзе спрыяць ліквідацыі бюракратычных перашкод, што пашырацца сувязі „Родины" з Беларускім грамадска-культурным таварыствам. Будзе нам больш дапамогі з Мінска. Аднак жа нельга нам толькі чакаць, заклаўшы рукі. Добра было б, калі б Галоўнае праўленне БГКТ і Галоўнае праўленне УГКТ выступілі з прапановамі выезду сваіх афіцыйных дэлегацый у сталіцы БССР і УССР для поўнай абмяркоўкі супрацоўніцтва з рэспубліканскімі філіяламі „Родины". Дарэчы, украінская дэлегацыя з Польшчы ўжо знаходзіцца ў Кіеве дзеля ўступных перамоваў.

М. А. Панкоў лічыць, што існуюць ужо ўсе рэальныя падставы для павелічэння прыватных выездаў грамадзян Польшчы ў БССР і УССР ды наадварот. Адбываецца рэдукцыя фармальнасцей. Панкоў гаварыў у сваім выступленні аб нядаўнім візіце ген. Войцеха Ярузельскага ў СССР, які пазнаёміўся пры гэтай нагодзе з жыццём і праблемамі польскай нацыянальнай меншасці ў Літоўскай ССР. У Савецкім Саюзе адбываюцца ўжо элімінацыі выканаўцаў польскай песні, фінал якіх прадбачаны ў Віцебску. У Маскве адкрыты Дом польскай культуры.

Хведар Галёнка

ІНЖЫНЕР РАМЕСНІК РАДНЫ

(Інтэрв'ю дае Юзаф Эльясевіч — намеснік старшыні ВРН)

Гэта высокі, плячысты, мажны, але ўжо і пасівелы мужчына, з шыракаватым, добразычлівым тварам, але з пранізлівым, рашучым позіркам.

— Вы — інжынер-электраэнергетык па адукацыі, рамеснік — па выбару і грамадскі дзеяч — па прызванню, — звярнуўся я да Юзафа Эльясевіча. — Скажыце нам, як усё гэта сплялося ў вашым жыцці?

— Я — ад роду беластачча́нін, — з гордасцю заяўляе наш госць. — Род наш закараніўся ў горадзе над ракою Белай даўным-даўно. І я таксама Беластоку не здрадзіў. Толькі на кароткі час, каб закончыць вышэйшую школу, падаўся я ў Варшаву, але ў 1956 годзе — ужо з дыпломам інжынера — вярнуўся дамоў і 1 студзеня 1957 года адкрыў у Беластоку свой уласны, прыватны рамесніцкі пункт па выконванню ўсялякіх электраўстановак.

— Значыць, мінула ўжо 30 гадоў дзейнасці вашай фірмы...

— Я б сказаў, што за мною 30 гадоў мазолістай працы і нястрыннага змагання за ранг рамяства. Калі я пачынаў сваю рамесніцкую дзейнасць, дык наша бедная, занядбаная Беласточчына ў значнай сваёй частцы не ведала тады яшчэ нават электрычнага святла, а на прыватных рамеснікаў тадышнія ўлады глядзелі як на перажыткі капіталістычнай эпохі. І толькі дзякуючы гамулкоўскай адлізе змог я распачаць сваю дзейнасць. На недахоп работы мая фірма ніколі не наракала.

Інжынер-рамеснік Юзаф Эльясевіч любіць сваю работу і мог бы, зразумела, гаварыць пра яе вельмі доўга. Мне аднак хацелася даведацца, што і калі штурхнула яго ў бок грамадскай дзейнасці. То ж у агульным меркаванні людзей рамеснік гэта чалавек, які перш за ўсё клапоціцца аб павелічэнні ўласнага рахунку, а ўсё іншае да яго не адносіцца.

— Якраз наадварот, — пярэчыць такому меркаванню Юзаф Эльясевіч. — Рамяство ад пачатку свайго існавання засноўваецца на грамадскай актыўнасці рамеснікаў. Прыгадайце сабе арганізацыю рамесніцкіх цэхаў. Яны ж заўжды абарону ўласных цэхавых інтарэсаў спалучалі з грамадскімі і патрыятычнымі мэтамі. Дык добры рамеснік не можа не быць грамадскім дзеячом.

Коратка кажучы, Юзаф Эльясевіч з'яўляецца грамадскім старшынёю рады Беластоцкай рамесніцкай ізбы, якая ў наступным годзе будзе адзначаць 60-годдзе свайго існавання.

Актыўнасць яго ў рамесніцкім самакіраванні (двойчы быў ён нават членам Цэнтральнай рады рамяства) паслядоўна завяла яго ў рады партыі, якая сярод рамеснікаў мае найбольшае прызнанне. Гэта Дэмакратычнае староніцтва.

— Я свядома ўступіў у рады Дэмакратычнага староніцтва, — адзначае Юзаф Эльясевіч. — ПАРП патрабуе ад сваіх членаў атэістычнага светапогляду, а я — чалавек веруючы...

(Працяг на стар. 4)

ПЕРЫПЕТЫІ

Доўга цягнулася справа майго выезду ў Амерыку ў 1987 годзе. Першае запрашэнне, якое выслаў мне прафесар славістыкі Нью-Йоркскага публічнага універсітэта Томас Бэрд, да мяне не дайшло. Другое, прысланае ў пачатку жніўня, аказалася дакументам не вельмі верагодным. Справа ў тым, што ў ім было напісана замест Аляксандр — Алесь, а замест Баршчэўскі — Баршэўскі. Зразумела, што запрашэнне з такімі недакладнасцямі магло б выклікаць камплікацыі і ў нашым Міністэрстве вышэйшай адукацыі, і ў амерыканскім пасольстве, якое можа даць, а можа і не даць візу.

У канцы канцоў, калі Лёнік Тарасэвіч прывёз з Амерыкі такое як трэба запрашэнне, аказалася, што амерыканскае пасольства патрабуе запрашэння, зробленага на спецыяльных універсітэцкіх бланкетах. Па тэлефону сказаў я аб гэтым майму старому знаёмаму з Кліўленда Сяргею К., які паведаміў аб гэтым прафесара Бэрда. Той вельмі хутка аформіў справу і новае запрашэнне не было выслана поштай, а прывезена студэнтам права Плясковічам, які быў у Амерыцы амаль што цэлы год. Толькі пасля гэтага амерыканскае пасольства дало візу. Былі яшчэ клопаты з білетамі, бо аказалася, што цяпер менш самалётаў курсіруе па лініі Варшава — Нью-Йорк, чым калісьці. Аднак і гэта перашкода была пераможана і ў канцы канцоў не ў чэрвені, як гэта планавалася спачатку, а адзінаццатага кастрычніка мы разам з дэканам факультэта рускай філалогіі і прыкладной лінгвістыкі, прафесарам Альбертам Барташэвічам выбраліся ў Амерыку.

Адзінаццатага кастрычніка,

калі я пакідаў Варшаву, была непрыемная дажджлівая раніца. Пашпартна-таможныя фармальнасці не цягнуліся доўга. Аднак таможніца загадала адкрыць мне чамадан і, убачыўшы ў ім мае паэтычныя зборнікі і падручнікі, здзівілася. Даведаўшыся, што я беларус і таму пішу пабеларуску, досыць доўга прыглядалася да майго зборніка „Блізкасць далёкага". Урэшце сказала:

— Nie jest pan pierwszy. Zdarza się, iż przylatują z Zachodu Białorusini, głównie studenci i przywożą literaturę białoruską.

Дабраўшыся да выдадзенага ў Мінску і цудоўна ілюстраванага майго перакладу на польскую мову паэмы Янкі Купалы „Яна і я", таможніца пачала ўчытвацца ў тэкст. Праз нейкі час пачала вохкаць, гаварачы, што пераклад ёй вельмі падабаецца. Калі я ёй сказаў, што Янка Купала быў у маладосці звязаны з Польшчай, што першыя свае вершы пісаў па-польску і што многія польскія паэты перакладаў на беларускую мову, таможніца яшчэ болей прыпала да тэксту паэмы.

— No a w ogóle, czy jest jeszcze możliwa taka miłość jak ta, którą opisuje tu poeta? — запытала яна.

Я яе запэўніў, што абсалютна магчыма і што мы з Барташэвічам няраз такую якраз і перажывалі. Скончылася ўсё тым, што я падарыў таможніцы адзін экземпляр паэмы „Яна і я" і мы з ёю расталіся, калі і не вялікімі прыяцелямі, дык па крайняй меры сябрамі.

Калі мы ўжо перайшлі ў пачакальню, аказалася, што мой намер купіць для аднаго з амерыканскіх знаёмых паўлітра спірту не можа быць рэалізаваны. Справа ў тым, што з Польшчы нельга вывозіць спірт і кругом у аэрапорце вісяць плакаты з перакрэсленымі чырвонымі лініямі надпісам „spirytus". У кіёску „Бальтоны", які змяшчаецца ў пачакальні аэрапорта, можам купіць дзесяткі, калі не сотні відаў польскіх і замежных водак і каньякоў, але няма сярод іх спірту.

Але ж гэта не такая ўжо вялікая бяда. Нельга, дык нельга!

Што там ні гавары, а ўсё ж такі прыемна, перамогшы дзесяткі перашкод, у канцы канцоў аформіць усё, атрымаць ва універсітэце службовы пашпарт, білеты і 18 долараў, так званую адну дыету-камандзіроўку, сядзець сабе ў мяккім крэсле, піць каву, якую прынясе з бару Барташэвіч, глядзець, як ён пацягвае карычневы каньячок, якога я не магу піць, бо прымаю лекі і чакаць, пакуль не аб'явяць, што можна ўжо выходзіць усім тым, хто ляціць у Амерыку.

І хаця я ўжо быў у ЗША ў 1981 годзе, то ўсё ж-такі і гэтым разам Амерыка з'яўляецца для мяне таямнічай загадкай. А каму ж не хочацца заглянуць у таямнічае і загадкавае? Кожнаму — і мне таксама. І вось я, хаця яшчэ і знаходжуся на польскай зямлі, ступаю ўжо на парог чужога і таемнага.

(Працяг будзе.)

Алесь Барскі

ПОГЛЯДЫ

ЯК СЫР — НЕ ЗАКУСКА, ТАК ЛІЦЬВІН — НЕ ЧАЛАВЕК

Мы, беларусы, маглі б зрабіць шмат добрага сваёй арганізацыі, Беларускаму грамадска-культурнаму таварыству. І для саміх сябе. Самае важнае — каб мы захавалі сваю беларускую годнасць, а што гэта значыць, дык кожны лагічна думаючы чалавек дакладна разумее. Тады мы нідзе не саромеліся б роднай мовы, бо гэты сорам больш мы наганяем самі сабе, чым чужыя на нас. Усюды гаварылі б, што мы — беларусы, не крывілі б душою перад чужымі, не наклікалі б на сябе гэтым дэмаралізацыю і маральны бандытызм.

Больш нас было б у Беларускім таварыстве і, дзякуючы гэтаму, мела б яно большую моц. А так што: на тыя сотні тысяч беларусаў усяго пяць якіх тысячаў запісаліся ў сваю нацыянальную арганізацыю. Складчынаў забаяліся? Ды яны ў тым Таварыстве проста сімвалічныя, як кажуць, на бутэльку добрага нямецкага піва і не больш. А хто ў добрых матэрыяльных варунках, дык той павінен ахвяраваць Таварыству большую суму грошай, не шкадаваць дзеля агульнай справы. І на будову Беларускага музея ў Гайнаўцы даць не адну *„голую"* тысячу, за якую цяпер нічога талкавага не купіш, калі не лічыць бутэлькі алкагольнага *„дурману"*.

Аднак жа сярод і саміх беларусаў наглядаю я якуюсьці дзіўную неахвоту да свайго роднага, блізкую амаль да пачуцця нянавісці? За што гэта такое пачуццё?

Беларусы ў нас падзяляюцца на дзве дыялектныя групы. На поўдзень ад Нарвы — гэта палешукі, яны *„дэкаюць"* (напр. пуойдэ, прыдэ). А беларусы, што на поўнач ад рэк Нарва і Нараўка, — тыя *„дзекаюць"* (напр. пойдзе, прыйдзе). Іх часам называюць ліцьвінамі. Гэтых ліцьвіноў менш, чымсьці палешукоў, у апошні час называных усё часцей падляшукамі. Ёсць падзелы яшчэ на меншыя групы (напр. у Луцэ і Слабодцы жывуць зарэчанцы). Гэтыя зарэчанцы гавораць на дыялекце, які называюць вучоныя сярэднебеларускім і на падставе якога фармавалася ў мінулым літаратурная беларуская мова (так як польская на падставе дыялекта Пазнаншчыны).

Падляшукі або падляшы чамусьці вельмі не любяць ліцьвіноў, перакрыўляюць іх і прызываюць лісліным народам. Кажуць: *„Як сыр — не закуска, так ліцьвін — не чалавек"*. Гэта падобнае на стары канфлікт паміж мазурамі і пазнанцамі, якія адзін аднаго — таксама — абзываюць усяляк, хоць усе яны палякі. Так і падляшы з ліцьвінамі — аднае маткі дзеткі, беларусы яны.

Падляшы даказваюць — асабліва падчас выпіўкі — што ліцьвіны гультаі і любяць толькі хваліцца, а больш нічога не робяць. Тое самае плятуць ліцьвіны пра падляшаў (палешукоў). Аднойчы я была на вяселлі і наслухалася гутарак аднае ліцьвінкі з падляшамі.

— Ты для мэнэ так подобаешся, Галінко, што, як пуойдэмо на забаву, то ўсе танцы буду з тобою танцуваті, — заляцаецца кавалер.

— Адчапіся, падляшыско ты! — крычыць амаль з нянавісцю гожая ліцьвінка. — Перэстань мне тут *„дэкаць"* і *„вэкаць"*, лепей ужо па-польску гавары да мяне.

— А што, падляшы то вжэ нэ людэ?

І тут умяшаўся яго сябар:

— Ой, Костя, нэма чого з ею говорыті. Чы наша дівчына гуорша от літвінкі? Нэ! Наша шчэ і ліепша. Подляш — то чоловек наш, а літвін — то чуортоў сын!

— Гэтта ўжо няпраўда, — абурылася да чырвані шчок ліцьвінка. Як сыр — не закуска, так падляш — не чалавек!...

Чула я і іншую, прыкрую нам, беларусам, асаблівасць: зарэчанцы кпяць з гутаркі ліцьвіноў.

Але, дзякаваць Богу, не ўсе яшчэ пашалелі з гэтымі падзеламі. Ёсць нямала беларусаў, якія шануюць дыялекты беларускай мовы, шануюць і ліцьвіноў, і зарэчанцаў, і падляшаў. Бо ўсе яны адзін народ. Мае дзве сваячкі пайшлі замуж за падляшаў і гавораць па-падляску. Я пыталася іх, чаму вы, цёткі, не гаворыце па-нашаму? А яны на тое:

— Навучылася б і ты па-падляску, калі б з цябе ўсе смяяліся і перакрыўлялі, нават дома, ды прызывалі б ліцьвінкаю...

Гэта мне было прыкра слухаць. Каб свае з сваіх смяяліся!

Нараз пачула я і такое яшчэ дзіва: — Нэ хочу чытаті *„Ніву"*, бо вона по-зарэчанску напісана...

Я ўжо не ведала, што і рабіць: зарагатаць, ці заплакаць? Гэта ж так, як, скажам, мазур сказаў бы: не хачу чытаць *„Хлопскай Дрогі"*, бо яна на пазнанскай мове напісаная...

Дзівы дзівамі, але пра іх нельга маўчаць. Трэба пісаць у *„Ніве"*, каб задумаліся над дуратою, якая без патрэбы так многа значыць у нашым беларускім жыцці. І кепска значыць.

Аўрора

ПРАГРАМА

VII Агульнапольскіх дзён царкоўнай музыкі „Гайнаўка 88"

26 мая 1988 года (чацвер), гадзіна 18⁰⁰ — у царкве

— Адкрыццё VII Агульнапольскіх дзён царкоўнай музыкі.

— Інаўгурацыйны канцэрт у выкананні камернага хору Гданьскага універсітэта пад упраўленнем Эвы Ордык і Генрыка Чыжэўскага.

27 мая 1988 года (пятніца), гадзіна 16⁰⁰ — у царкве

— Агляд хораў:

1. Мешаны хор Агульнаадукацыйнага ліцэя імя Сабескага з Вейгерова.
2. Хор сабору св. Тройцы з Гайнаўкі.
3. Беластоцкі мужчынскі хор.
4. Калектыў старадаўняй песні Вышэйшай педагагічнай школы з Быдгашчы.
5. Мужчынскі хор „Мелодыя" з Мельца.
6. Мешаны камерны хор Педагагічнай студыі з Гродна.

28 мая 1988 года (субота), гадзіна 10⁰⁰ — у царкве

— Агляд хораў:

1. Маладзёжны хор парафіі св. Духа з Беластока.
2. Хор парафіі св. Кірыла і Мяфодзія з Вроцлава.
3. Хор душпастырства праваслаўнай моладзі пры саборы св. Мікалая з Беластока.
4. Мужчынскі хор „Древнерусский распев" з Масквы.
5. Акадэмічны хор Гданьскага універсітэта.
6. Мужчынскі хор „Гасла" з Познаня.

29 мая 1988 (нядзеля)

гадзіна 13⁰⁰ — Гайнаўскі дом культуры

— **Абвяшчэнне вынікаў.**

— І урачысты канцэрт у Гайнаўскім доме культуры.

гадзіна 17⁰⁰ — Беласток, філармонія

— ІІ урачысты канцэрт у Дзяржаўнай філармоніі ў Беластоку.

МОЛАДА, СУЧАСНА, ПА-БЕЛАРУСКУ

ГЭЙ, „РОКАШ", НАПЕРАД!

Упершыню я сустрэўся з іх музыкай трохі незвычайна. З сябрам мы рыхтавалі беларускую рок-праграму для радыё. Адбіралі найбольш цікавыя і адпавядаючыя тэхстандарту фанаграмы з мноства касет, дасланых нашымі калегамі з розных гарадоў Беларусі. Калі прызнацца шчыра, у музычным сэнсе хапала яўнае самаробшчыны, дый родная мова з сабраных намі стужак „беларускіх" выканаўцаў гучала тады не намнога часцей, чым англійская, скажам. А часам, калі і аддавалі ёй сыноўню даніну некаторыя кан'юнктуршчыкі, зрабіўшы з аднае-дзвюх песень гэткае этнаграфічнае ўпрыгожанне сваёй праграмы, дык усё адно гэта было надта не па-беларуску, бо не хапала шчырасці, напрошвалася папросту думка аб духоўнай кволасці выканаўцаў, якія так сціпла асэнсоўваюць свой сыноўскі доўг. І вось касета з Наваполацка. Першая ж песня нас узрушыла зладжанасцю гучання, экспасіўнасцю вакалу, някепскай паэзіяй на добрай мове. Цікавай была і другая група, прадстаўленая там: яна грала той жа хард-рок, але вакал быў больш мяккі, нават у сваёй напружанасці. Трэцяя кампазіцыя здзівіла нас тым, што тут таксама быў падобны стыль, але зноў жа — зусім інакшы вакаліст, а ад таго і зусім інакшыя фарбы ўсяе музыкі.

Тэлефонная размова з Наваполацкам хутка ўсё высветліла:

— Вы што прэтэндуеце на ролю сталіцы беларускага хорд-рока? Столькі цікавых калектываў!

— Колькі ж? Свядомы беларускі рок-гурт пакуль адзін у Наваполацку — „Пошук".

— А што ж вы нам назапісвалі?

— Толькі яго.

— Ды ну! Хіба мы не чуем: што ні песня, дык новы каларыт. Няхай сабе і ў адным стылі.

— Э-э. Вось у тым і унікум — у іх кожны музыкант цудоўна спявае.

Дзіўна было, аднак, не тое, што кожны спявае. Дзіўна тое, што спявае кожны добра. А яшчэ тое, што добра спявае кожны на беларускай мове. І мы адразу падумалі, што гэта нездарма: яўна адчуваўся нейкі свядомы ўплыў. Яўная „рука Мінска", калі можна так выказацца. І вось у сярэдзіне касеты (запісанай, відаць, з пульта на канцэрце) тайна раскрылася. Голас аднаго з музыкаў абвясціў:

— У кожнага з нас свае куміры ў музыцы. Але ёсць адзін калектыў, які дарагі кожнаму „пошукаўцу" аднолькава. Гэта мінскі рок-гурт „Мроя". Пакуль мы шукалі нечага новага ў музыцы, іхні беларускі рок аказаўся самай уражваючай навіной. Яны адкрылі простую ісціну, што беларус у музыцы павінен быць беларусам. Годзе марных пошукаў, трэба дзейнічаць.

На гэтым „Пошук" сапраўды скончыўся. Пачаўся „Рубон" (старая назва Заходняй Дзвіны). На жаль, у трохі зменены складзе, але... Не трэба ж быць эгаістамі і трымаць у адным загоне пяць вакалістаў.

На той час беларускі рок у Наваполацку быў ужо не рэліктавай з'явай. Аднак, рок-музыканты — людзі маладыя: сёння ён школьнік, заўтра — воін Савецкай Арміі альбо будаўнік на БАМе. Таму ніадзіўныя частыяператасоўкі ў саставах груп.

Зусім нядаўна перад такой неабходнасцю зноў апынуліся і нашы героі: кавалку „Рубона" давялося аб'ядноўвацца з часткай „Рамонка". Нарадзіўся новы гурт „Рокаш", які ўжо паспеў сябе паказаць у якасці добрага прадаўжальніка беларускарокавых традыцый і быў нават у снежні 1987 года запрошаны на канцэрты ў Мінск.

Што да назвы калектыву, дык вось як яе тлумачыць лідэр гуртка Сяргей Анішчанка:

„Рокаш", згадзіцеся, гучыць па-рокаваму, энергічна, маладзёжна. Да таго ж „Рокаш" — гэта выключна па-беларуску: такі быў бадзёры вокліч воінаў, якія абаранялі нашу старадаўнюю зямлю ад крыжакоў, татараў, шведаў. Так што ў кожным выпадку слухач не памыліцца, што чакае яго на канцэрце — падкажа назва.

Да чаго ж кліча гэты „Рокаш"? Вось песня „Сон":

Падумаў я: калі не трэба мовы,
Каму патрэбен гэты свет і ты?

Рэзкавата? Але давайце задумаемся: у чым сэнс чалавечай цывілізацыі, калі яна стварае духоўныя і матэрыяльныя каштоўнасці і тут жа кідае іх, ніштачачы цэлыя культуры (прыгадаем хаця б лёс валійскай, фінікійскай культур — наўрад ці ў іх не засталося нічога карыснага, што чалавецтва плённа магло выкарыстоўваць і сёння, аднак...)? Беларуская культура яшчэ пакуль не знішчана, але мова яе (па Леніну — асноўны носьбіт культуры) пад пагрозай. Так што, бадай, правільна „Рокаш" ставіць пытанне. І яно — не выпадковая ідэйка ў творчасці групы, а пазіцыя, якую пацвярджае і іншая песня, прысвечаная ўжо непасрэдна нашым адносінам да сваёй культурнай спадчыны:

Так, пад спеў зімовых сцюж
Зносяць даўнія дамы,
Як часцінкі нашых душ.
...І знікаем з імі мы.

Няцяжка заўважыць у гэтай песні, тэкст якой напісаў гітарыст Алег Паўлёнак, уплывы „Мроі". Памятаеце: „*Стары храм зруйнавалі, Абразам не глядзячы ў твары. Парушылі мост да нябёс...*" Аднак, пераймание добрых традыцый вострай, актуальнай песні куды лепш за абстрактныя дэманстрацыі самастойнасці. Тым больш (што да паэтычнага боку) „Рокаш" не цураецца дапамогі прафесіяналаў. А ў гэтым сэнсе Наваполацк далёка не правінцыя, калі ўлічыць патэнцыял мясцовага літаб'яднання „Крыніцы": Алесь Аркуш, Іна Фнарская, дый вядомы ўжо ледзь не ва ўсім свеце Сяржук Сокалаў-Воюш. З іх дапамогай і з гучным, бадзёрым воклічам — „Рокаш" — рушылі ў бой з мяшчанствам і чынюніцтвам за родную культуру прадстаўнікі маладога пакалення беларусаў: Сяргей Анішчанка, Алесь Садзюковіч, Алег Паўлёнак, браты Алесь і Кірыла Кудраўцавы, Ігар Пяганаў, Віталь Янулёў. Іх узрост — гэта ўзрост кахання, юначых мар, прагі вандраванняў і адкрыццяў, а зусім не ўзрост філасафавання. Але яны ніколькі не пастарэлі душой, далучыўшыся да ідэі абуджэння той культуры, якая праз стагоддзі імкнулася захаваць сваю чысціню.

Віктар Мартыненка
Фота Апанаса Піліповіча

ПАМЫЛКА

Наш рэдакцыйны мастак просіць прабачэння за памылку. У нумары 20-ым „Нівы" ад 15-га мая пад яго малюнкам павінен быць подпіс: „Царква ў Шчытах", а не „Царква ў Пасынках".

Беларусы ў „Польскім біяграфічным слоўніку"

Polski Słownik Biograficzny — гэта выдавецтва добра вядомае гісторыкам, журналістам і ўсім тым, каму трэба ведаць біяграфіі людзей, што ўпісаліся ў гісторыю Польшчы. „Слоўнік" выдаецца з 1935 г. Дагэтуль з'явілася сто дваццаць шэсць сшыткаў яго. І вось хачу звярнуць увагу чытачоў „Нівы" на апошні сшытак, 126-ы. У ім змешчаны біяграфіі двух выдатных беларускіх людзей — Магдалены Радзівіл і Сымона Рак-Міхайлоўскага. Біяграфію беларускай княгіні М. Радзівіл апрацавалі Алег Латышонак, наш малады гісторык, і Анджэй А. Земба. А біяграфію вядомага правадыра Грамады напісала Аляксандра Бергман, даследніца беларускага руху ў даваеннай Польшчы.

Магдалена Радзівіл (1861-1945) — вядомая філантропка і нацыянальная дзеячка. Яна падтрымлівала беларускія палітычныя пачынанні. Фінансавала арганізацыю беларускіх школаў, кааператываў, таварыстваў цвярозасці. Давала стыпендыі маладым беларусам, якія вучыліся ва універсітэтах. Успамагала беларускае духавенства, бібліятэку Беларускага гуртка ў Духоўнай акадэміі ў Пецярбургу. Істотным чынам падтрымлівала вядомую ў нашай гісторыі выдавецкую суполку „Загляне сонца і ў наша ваконца", Беларускае выдавецкае таварыства ў Вільні, каталіцкі часопіс „Беларус". Дом княгіні М. Радзівіл быў месцам сустрэч беларускіх палітыкаў — Рамана Скірмунта, Вацлава Іваноўскага, Аляксандра Уласава, Івана і Антона Луцкевічаў. У 1918 годзе была яна гарачай прыхільніцай Беларускай Народнай Рэспублікі. Потым наладзіла палітычны салон, у якім сустракаліся выдатныя беларусы, ды і не толькі яны. Памерла 6 студзеня 1945 г. у кляштары дамініканак, што ў Фрыбургу.

Сымон Рак-Міхайлоўскі (1885-1937) — гэта вядомы беларускі педагог, палітычны дзеяч і пасол у Сейм Другой Рэчыпаспалітай. Пра яго неаднаразова пісалася ў „Ніве" і ў „Беларускім календары" (між іншым у „Ніве" ад 14 красавіка 1985 г.; у „Беларускім календары на 1980 год").

Гартаючы 126-ты сшытак „Польскага біяграфічнага слоўніка", а таксама і папярэднія сшыткі, знаходзім іншыя беларускія акцэнты. Таму варта мець на ўвазе гэтае выданне. Цана апошняга — усяго 450 злотых. Яго прадажам і падпіскаю займаецца: Ośrodek Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN, Dział Wydawnictw Krajowych, Pałac Kultury i Nauki, 00-901 Warszawa.

Патрусь Байко

Толькі сем падпісак на „Ніву" (усе яны гадавыя) маюць лістаношы з пошты ў Міхалове. Чатыры экземпляры мае Міхал Цыванюк. Кожную пятніцу вязе ён „Ніву" ў Пянькі, Майдан і на хутар Кабылянку. Другі пісьманосец Тадэвуш Кныбіцкі тры экземпляры дастаўляе падпісчыкам з Міхалова.

На **заблудаўскай** пошце далічыліся мы ўсяго аднае падпіскі на „Ніву". Тамашні лістаноша Казімір Врублеўскі возіць яе ў Ахрымавічы.

Зусім няма падпісак на наш тыднёвік на пошце ў **Кузніцы-Беластоцкай.**

(яц)

НАМ АДКАЗВАЮЦЬ

Odpowiadając na notatkę prasową „Łyżka dziohciu u dubickim miodzie" zamieszczoną w numerze Waszego Tygodnika z dnia 06 marca br., a dotyczącą niewłaściwej — zdaniem autora — pomocy finansowej z opieki społecznej — Naczelnik Gminy w Dubiczach Cerkiewnych składa następujące wyjaśnienie.

Sytuacja socjalno-bytowa rodzin wymienionych w artykule p. Panfiluka Mikołaja jest dobrze znana władzom gminy. Podnoszony w nim problem, jakoby osoby te nie otrzymywały żadnej pomocy i zainteresowania jest błędny. Co prawda, zgodnie z obowiązującymi przepisami, nie można im przyznać stałych zapomóg finansowych z budżetu pomocy społecznej, a o takie najprawdopodobniej chodzi autorowi notatki, to jednak pomoc materialną otrzymują.

Na wstępie swej wypowiedzi p. Panfiluk opisuje trudną sytuację rodzinną inwalidki I-szej grupy Tomaszuk Marii, mieszkanki wsi Dubicze Cerkiewne. Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego ustalono, że Obywatelka zamieszkuje we wspólnym gospodarstwie domowym z mężem. W pracy pomaga też córka z zięciem. Źródłem utrzymania jest gospodarstwo rolne o powierzchni ogólnej 16,70 ha i przychodowości szacunkowej rocznej 288.600 zł oraz emerytura męża z tytułu pracy zawodowej w kwocie 23.234 zł miesięcznie.

Z pracy na roli utrzymuje się także druga osoba wymieniona w notatce — Anna Topor, zamieszkała w sąsiedniej wsi Tofiłowce. Gospodarstwo (powierzchnia ogólna 11,18 ha i przychodowość roczna 170.400 zł) obrabia jednak jej mąż, gdyż dzieci mieszkają i pracują na stałe poza domem rodzinnym.

W opisie stanu rodzinnego wdowy Anny Stepaniuk, mieszkanki wsi Tofiłówce, powstały pewne nieścisłości. W swojej wypowiedzi autor notatki napisał, iż wdowa zamieszkuje z czworgiem maleńkich dzieci. Po zbadaniu sytuacji ustalono, że dwoje z nich osiągnęło już pełnoletność i samodzielność; córka Walentyna pracuje w Szkole Podstawowej w Dubiczach Cerkiewnych jako intendentka, syn Mirosław (lat 22) pomaga matce prowadzić gospodarstwo rolne. Pozostała dwójka uczęszcza do szkoły podstawowej, gdzie starszy syn pobiera stypendium w kwocie 870 zł miesięcznie; najmłodsza córka dopiero rozpoczęła edukację szkolną — jest w klasie przedszkolnej. Głównym źródłem utrzymania tej rodziny jest także indywidualne gospodarstwo rolne o powierzchni ogólnej 11,44 ha i przychodowości rocznej 283.800 zł.

Z tytułu prowadzenia gospodarstw rolnych, znając sytuację tych osób, corocznie dokonuje się umorzeń w spłacie zobowiązań pieniężnych (podatek rolny). W każdym przypadku złożenia wniosku sprawa była załatwiona pozytywnie. Na przestrzeni ostatnich dwóch lat, wnioski o umorzenie zostały złożone dwukrotnie przez rodziny Marii Tomaszuk i Anny Topor i dotyczyły umorzeń IV-tej raty w roku 1986 i w roku 1987. Łącznie w ciągu tych lat umorzono: 14.246 zł rodzinie Marii Tomaszuk i 8.300 zł rodzinie Anny Topor. Natomiast Ob. Anna Stepaniuk w tym okresie nie składała wniosku o umorzenie, stąd też nie było podstaw do zastosowania ulg.

W minionym okresie na terenie gminy oddano do użytku dwa wodociągi grupowe. Objęły one swym zasięgiem m.in. Dubicze Cerkiewne i Tofiłowce. Z tytułu doprowadzenia wody do gospodarstw, rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej była stosowana pomoc finansowa. O taką pomoc mogły ubiegać się również rodziny opisane przez p. Panfiluka w notatce prasowej. Z przywileju tego nie wszyscy skorzystali, pomimo poinformowania o istnieniu ulg w tym zakresie. Rodzina Marii Tomaszuk otrzymała do zapłaty 18.000 zł. Za opłacenie należności przed terminem zastosowano 20% bonifikatę i wpłacono jednorazowo 14.400 zł. Nadmienia się, że w przypadku wsi Dubicze Cerkiewne, gdzie wodociąg był oddany do użytku do końca 1986 r., obowiązywały niższe stawki opłat. Natomiast gospodarstwa we wsi Tofiłowce zostały podłączone do wodociągu już w roku następnym, tj. 1987 r., stąd też stawki za doprowadzenie wody były naliczane w/g nowych przepisów.

(Працяг на стар. 5)

СВОЙСКІЯ МАЛЮНКІ

Старая Гайнаўка. Вуліца Мар'яна Бучка. Мал. У. Петрука.

ВЯРТАЮЧЫСЯ ДА КОНКУРСАЎ...

ЧАМУ, ЧАМУ, ЧАМУ?

Пытанні да адказных за правядзенне дэкламатарскага конкурсу для школьнікаў пачатковых школ (аб самым конкурсе чытай: „Зорка" № 15).

Чаму так важнаму конкурсу не прыдаецца належнага значэння і ўвагі? — Цэнтральны яго агляд прайшоў у абставінах шэрасці і пры многіх арганізацыйных недахопах. Чаму на цэнтральным аглядзе ў Беларускім клубе ў Беластоку не аказалася хоць якога-небудзь лозунга, які б інфармаваў аб конкурсе, аб яго тэме, напісанага па-беларуску? Чаму камісія вычытвала ўдзельнікаў па-польску, калі вучні, якія працуюць пад кіраўніцтвам разумных і адданых нашых настаўнікаў, выходзілі і прадстаўляліся нанава, правільна па-беларуску вымаўляючы свае прозвішчы? Чаму не падумалася, каб хоць невялікую выстаўку выданняў „белавежцаў" паказаць з нагоды конкурсу? Іх жа паэзію дэкламавалі вучні. Чаму нельга было запрасіць хоць аднаго-двух, а нават і больш „белавежцаў", каб паказаць дзецям жывых паэтаў ці пісьменнікаў? Чаму нельга было прадставіць на пачатку школ і настаўнікаў, якія рыхтавалі вучняў, якія дайшлі аж да цэнтральнага агляду? Чаму так абыякава, абы збыць, падыходзяць арганізатары да гэтага надта ж для нас, як беларускай грамадскасці ў цэласці, важнага конкурсу? — Павінен жа ён стацца вялікім святам беларускага жывога слова. Чаму ніхто з ГП не паявіўся і не адкрыў па-беларуску агляд у Беластоку? Чаму хоць бы ў вітрыне „Нівы" не паявілася аб'ява аб аглядзе? — напэўна знайшліся б зацікаўленыя людзі і дзеці ў горадзе, ахвотныя паслухаць дэкламацыю паэзіі „белавежцаў" у дасканалым выкананні школьных беларускіх дзяцей! Чаму конкурс гэты робіцца не для людзей, не для публікі, а як бы толькі для саміх сябе? Як жа ж так можна губіць працу і здольнасці дзесяткаў настаўнікаў і вучняў? Чаму хоць бы на цэнтральным аглядзе нельга было паставіць мікрафон? — Вядома ж, што дэкламацыя на гэтым выйграе. Чаму плён дэкламатарскага конкурсу (гэта ўжо, бадай, дзесяты конкурс) не выкарыстоўваецца пры нагодзе розных імпрэз? — людзі ж ахвотна слухаюць беларускія вершы, асабліва ў дзіцячым выкананні. Чаму ўдзельнікі не атрымалі дыпломаў — гэта ж так важная памятка ўдзельніцтва ў конкурсе? Чаму так мала грошай на ўзнагароды дала куратория і ГП БГКТ? Чаму так мала было ўзнагарод, чаму яны былі такія бедныя (ці ж гэта ўзнагарода — танны даўгапіс)? Чаму ўрэшце нельга было падрыхтаваць дзецям хоць аранжаду, каб запілі ў перапынку свае сухія „канапкі", якія яны прывезлі з хаты, не гаворачы ўжо аб гарачым чаі ці нейкіх пончыках? Цэлы ж дзень дзеці прабылі ў дарозе.

Годзе! Беларускі дэкламатарскі конкурс для школьнай моладзі трэба перабудаваць! Ён на гэта заслужыў! Ён з году ў год развіваецца, пашыраецца і моцна расце яго ўзровень. З сёлетняга агляду падам такія два прыклады: з дачушкай — удзельніцай цэнтральнага агляду прыехаў з Клейнікаў бацька. І быў адзіным публічным слухачом. А з Ласінкі вучняў з настаўніцай не ўзялі два чарговыя аўтобусы. Дык дырэктар

(Працяг на стар. 6)

ІНЖЫНЕР РАМЕСНІК РАДНЫ

(Працяг са стар. 1)

За ім — звыш 25-гадовы партыйны стаж і шлях — ад радавога члена СД — аж да **намесніка старшыні Цэнтральнага камітэта** гэтай партыі. Цяпер ён надалей з'яўляецца грамадскім намеснікам старшыні Ваяводскага камітэта СД у Беластоку.

— Трэцяя плынь вашай грамадскай актыўнасці — гэта дзейнасць у радах нарадовых, што сёння нас асабліва цікавіць.

— Мае сябры па рамяству і па партыі гадоў нейкіх 20 таму назад прапанавалі маю кандыдатуру на раднага Ваяводскай рады нарадовай у Беластоку. Быў я спярша членам Камісіі ВРН па справах дробнай вытворчасці, пасля даручылі мне абавязкі намесніка старшыні гэтай Камісіі, а затым — радныя ВРН двух апошніх скліканняў выбіралі мяне на аднаго з намеснікаў старшыні свайго Прэзідыума...

— Дазвольце напомніць, што вы яшчэ і старшыня **Калектыву радных ВРН па справах нацыянальных меншасцей.** А практычна беручы, на тэрыторыі Беластоцкага ваяводства існуе толькі адна ды і не такая ўжо малая нацыянальная меншасць — гэта беларусы. Якімі праблемамі гэтай нацыянальнай меншасці займаўся Калектыў радных ВРН пад вашым старшынствам?

— Калектыў радных ВРН па справах нацыянальных меншасцей быў створаны, каб разглядзець шмат якія прапановы і патрабаванні, паступіўшыя ў адрас Прэзідыума ВРН у Беластоку ад Галоўнага праўлення БГКТ. Калектыў гэты дзейнічаў у 1986 годзе. Разглядалі мы прапановы адносна апрацоўкі праграмы навучання беларускай мовы, адносна забеспячэння падручнікамі і дапаможнікамі, адносна падрыхтоўкі настаўнікаў беларускай мовы, — Юзаф Эльясевіч гартае таўставатую падшыўку дакументаў. — Ішла гаворка аб пабудове новых школ, гаварылася аб магчымасцях прыгранічнага абмену між Беластоцкім ваяводствам і Гродзенскай вобласцю, аб паездках у БССР інструктараў мастацкай самадзейнасці, аб фінансавай дапамозе мастацкім самадзейным калектывам. Ставілася справа ганарараў для беларускіх аўтараў, магчымасцей павелічэння доступу да друку кніжак на беларускай мове, арганізацыі ў Беластоку агляду дасягненняў мастацкага руху ўсіх нацыянальных меншасцей у Польшчы, дыскутавалі аб дапамозе Грамадскаму камітэту пабудовы музея ў Гайнаўцы, гаварылі аб патрэбе шырэйшай прапаганды праблем беларускай нацыянальнай меншасці ў мясцовай і цэнтральнай прэсе, ды ў праграмах радыё і тэлебачання, разглядалі прапановы, каб ваяводскія ўлады болей дбайна і патрабавальна адносіліся да патрэб насельніцтва ў паўднёвай і ўсходняй частцы Беласточчыны, дзе мно-

ПОМНІКІ КУЛЬТУРЫ

Могільнікавая царква Івана Багаслова ў Паўлах

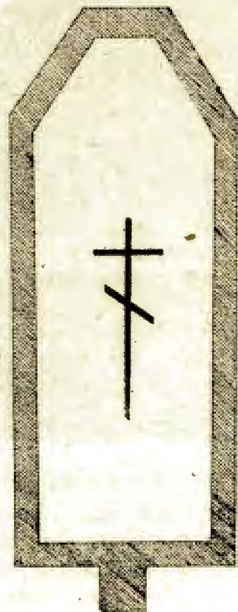
Паўлы — вёска рыбалаўскага прыхода. даўней пісаліся Паўлавічы, назва ад імя Паўла, з часам скарацілася на Паўлы. З метрыкальных кніг рыбалаўскага прыхода з гадоў 1782-1798 вядома нам, што былі ў Паўлах могілкі, у кнігах памёршых чытаем „пахаваны на могілках паўлаўскіх“.

У 1824 г. па ініцыятыве тадышняга рыбалаўскага настаяцеля Льва Маркевіча была збудавана на могілках царкоўка. Драўляная, на каменным фундаменце, з вежай, на якой былі два званы. Службу ў ёй праводзілі свяшчэннікі з Рыбалаў, у святочныя дні звязаныя з мясцовай традыцыяй.

Адрамантаваная ў 1869 г. У наступны год жыхар вёскі падараваў царкоўцы іканастас за 160 рублёў. Пасвянцілі яе ў 1883. У далейшым царкоўка атрымала дары — падсвечнік, ліхтары, літургічную адзежу. У 1911 годзе ёй была перададзена ікона св. Дзмітрыя Салунскага (за 120 рублёў), а сельская абшчына ў Паўлах сабрала 270 рублёў на цынкавую бляху, каб накрыць царкоўку.

У наш ужо час царкоўку адрамантавалі, увялі электрычнае святло. У сярэдзіне і звонку яе памалявалі. Стаіць яна на ўзгорку на могілках, сярод прыгожых дрэў. Прадстаўляе сабой цікавую і мілую кампазіцыю ў вясковым пейзажы.

Тэкст і фота Р.С.

Паўлаўская царкоўка ў разрэзе. Мал. Б. Рудкоўскіна.

гія вёскі ўжо звычайна абміраюць...

Адным словам, праводзілася абмяркоўка ўсіх тых праблем, якія здаўна не зыходзяць з парэсткі дня амаль кожнага зборышча беларусаў, ад гуртка БГКТ пачаўшы, а на з'ездзе гэтай арганізацыі канчаючы.

— Хачу адзначыць, — заявіў Ю. Эльясевіч, — што для абмяркоўкі гэтых спраў мы заўсёды прасілі на пасяджэнні нашага Калектыву прадстаўнікоў Прэзідыума ГП БГКТ і ў мяне засталося вельмі прыемнае ўражанне ад супрацоўніцтва з дзеячамі БГКТ. Выпрацаваныя намі прапановы і рашэнні мы перадалі ў Прэзідыум ВРН і на гэтым роля Калектыву радных ВРН па справах нацыянальных меншасцей закончылася. Ён спыніў сваю дзейнасць.

— А ці не было б добра, каб у ваяводскай радзе, якая дзейнічае на тэрыторыі з так шматлікай нацыянальнай меншасцю, гэтакі калектыў або і цэлая камісія існаваў пастаянна?

— Я мяркую, што абавязкам ВРН ёсць пастаянная ды аднолькавая турбота аб праблемах усіх грамадзян, пражываючых на тэрыторыі яе дзейнасці, незалежна ад іх нацыянальнасці і веравызнання. Дзякуй Богу, не заўважаецца ў нас міжнацыянальнай і міжрэлігійнай нязгоды. Дык няма патрэбы ўводзіць штучныя падзелы ў рамках ВРН. Справы тых раёнаў Беласточчыны, дзе пераважае беларускае насельніцтва, можна ж разглядаць — залежна ад патрэбы і характару спраў — у кожнай пастаяннай камісіі ВРН. Дык стварэнне нейкай спецыяльнай пастаяннай камісіі па справах нацыянальных меншасцей я асабіста лічу немэтазгодным і неапраўданым. Калі б узнікла нейкая неадкладная патрэба, каб калектыўна вырашыць нейкую канкрэтную набалелую беларускую праблему, дык тады, калі ласка, можна зноў стварыць з кампетэнтных радных калектыў. Такія калектывы, так сказаць, з нейкай нагоды, ВРН стварае даволі часта. У апошні час, для прыкладу, быў створаны спецыяльны калектыў радных для выпрацоўкі магчымасці актывізацыі жыллёвага будаўніцтва ў Беластоцкім ваяводстве. Справа вельмі набалелая. Самі ведаеце, як доўга даводзіцца чакаць маладым людзям уласнай кватэры...

Доўга яшчэ гутарылі мы з нашым госцем аб розных справах.

На развітанне запытаў я ў Юзафа Эльясевіча:

— Ці далі вы сваю згоду на кандыдаванне ў цяперашніх выбарах у рады нарадовыя, якія прадбачваюцца 19 чэрвеня?

— Не, хопіць! — рашуча адказаў Юзаф Эльясевіч. — Трэба ўступіць месца малодшым. Хаця сябры па рамяству і па партыі прасілі мяне, каб кандыдаваў.

— Дык падзяліцеся, калі ласка, з намі сваім вопытам. Чым, па-вашаму, павінна заняцца ў першую чаргу ВРН у Беластоку?

— Перш за ўсё выкарыстаннем і загаспадараннем мясцовых рэсурсаў, тутэйшага нашага багацця. Гэта гліна, пясок і жвір — для будаўніцтва, гэта таксама перапрацоўка садавіны і агародніны. Тое, што ёсць у зямлі, або тое, што кожны год дае нам зямля, трэба выкарыстаць да корня, загаспадарыць і даставіць людзям.

Запісаў В. Рудчык

Фота аўтара

НАМ АДКАЗВАЮЦЬ

(Працяг са стар. 4)

Tutaj też. Ob. Anna Stepaniuk opłaciła cały wymiar należności jednorazowo, przed terminem, nie korzystając nawet z rozłożenia należności na raty. Naliczono jej wymiar w wysokości 60.000 zł. Z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego o powierzchni do 5 ha przeliczeniowych (4,67 ha), otrzymała ustawową 15% obniżkę oraz 20% bonifikatę za wpłacenie całej należności przed terminem. Ostatecznie zapłaciła 40.800 zł.

Tylko rodzina Anny Topor wystąpiła o zastosowanie ulg w tym zakresie. Naliczony wymiar w wysokości 60.000 zł pomniejszono o 15% obniżki z tytułu użytkowania gospodarstwa rolnego do 5 ha przeliczeniowych. Ponadto na wniosek zainteresowanych zastosowano 30% ulgę ze względu na trudną sytuację rodzinną. Przypadającą do zapłaty kwotę 35.700 zł rozłożono na 10 rat rocznych.

Na wstępie niniejszego wyjaśnienia zasygnalizowałem o możliwości pomocy z funduszu opieki społecznej. Pomoc taką mogą otrzymać m.in. osoby znajdujące się przejściowo w ciężkiej sytuacji. Może ona być przyznana z urzędu lub na wniosek osoby potrzebującej pomocy a także na wniosek terenowego opiekuna społecznego lub organizacji społeczno-zawodowej. W przypadku osób i rodzin wymienionych w artykule, pomoc można przyznać tylko w formie jednorazowych zasiłków pieniężnych i w naturze. I tak Ob. Maria Tomaszuk w m-cu marcu br. otrzymała zasiłek jednorazowy celowy w wysokości 12.000 zł na zakup pościeli i bielizny. Także dzieciom Ob. Anny Stepaniuk w roku 1986 został przyznany zasiłek jednorazowy w kwocie 6.000 zł z przeznaczeniem na zakup ubrań.

Dodatkowo informuję, że w roku 1987 na pomoc społeczną wydatkowano 1.792.866 zł przeznaczając dla 14 osób zasiłki stałe bądź stałe uzupełniające, dla 4 osób zasiłki okresowe oraz 104 zasiłków celowych, jednorazowych pieniężnych i w naturze.

W przypadku dalszych trudności związanych z prowadzeniem gospodarstw rolnych, istnieje możliwość przekazania ich następcy lub Państwu w zamian za świadczenia rentowe. W chwili obecnej uprawnienia do otrzymania renty uzyskały rodziny Ob. Marii Tomaszuk i Ob. Anny Topor.

Pragnę nadmienić, że już od dłuższego czasu Wasz korespondent terenowy Ob. Panfiluk Mikołaj przekazuje na łamy prasy informacje, które nie są zgodne ze stanem faktycznym. Jest to typowe podważanie, a więc szkalowanie tak trudnej i odpowiedzialnej pracy administracji terenowej. Element autentyczności i wiarygodności informacji jeszcze nigdy nie przewijał się w jego publikacjach. Dlatego też zwracam się z prośbą do Obywatela Redaktora, aby publikacje Mikołaja Panfiluka były drukowane w rubryce polemicznej np. „Czytelnicy piszą” a nie jako wiadomości z pierwszej ręki Waszego redaktora.

Naczelnik Gminy
w Dubiczach Cerkiewnych
inż. Anatol Pawłowski

Афарызмы

На тое даюцца здольным навукі,
Каб лягчэй у жыцці мелі нявукі.

*

Нічым настаўніка навука,
Ды яна і шкодзіць,
Калі ён з навучальнай тэмай
У згодзе не ходзіць.

*

Верная любоў дзяўчат
Часта такою бывае,
Што, як адыдзе хлопец —
Дык як камфора знікае.

Іосіф Карпюк

ЧАС УСЯМУ СУДДЗЯ

А я, наіўны, спадзяваўся, што сваімі карэспандэнцыямі ўзбагачаю старонкі „Нівы“, паддаю нешта новае застойнаму беларускаму грамадству. І што ў імя праўды не пагаджаюся з некаторымі думкамі нашых публіцыстаў. Цяпер яны надта ж баявымі парабіліся! Аж падумаецца іншы раз: а дзе яны былі, калі пры іх гэта памяці і прысутнасці духа ўхвалялі Статут Беларускага грамадска-культурнага таварыства, дзіўны статут беларускай арганізацыі, у якім ані слова пра будаванне нацыянальнай свядомасці беларусаў у Польшчы...?! Мне няма чаго саромецца за тое, што нямала маіх думак у тых карэспандэнцыях узнікла „дзякуючы іншым“, як гэта падтыкае нам Алесь Барскі ў „Ніве“ ад дванццатага сакавіка. А ці і творчасць Барскага не носіць у сабе слядоў нечай іншай? Барскі мае жаль і прэтэнзіі да тых карэспандэнтаў, якія кажуць „не“ нейкаму публіцысту. Я таксама не сцярплю, калі наткнуся на дурноту. І зусім не таму пішу я ў „Ніву“, каб паглядзець, як закрасуецца надрукаванае ў ёй маё імя і прозвішча.

Лічу, што ўсяму суддзя час. Час дасць ацэнку і рацыям Алеся Барскага: застанецца ад іх што-небудзь, ці анічога, толькі пажоўклы кавалак задрукаванай паперы. З гэтым трохі так, як з тым пісьмом Галоўнага праўлення БГКТ ад 1971 г. у Міністэрства асветы. Падпісалі яго тадышні старшыня ГП мгр Міхась Хмялеўскі і сакратар ГП мгр Янка Зенюк. Ну, падпісалі. Магло ж так здарыцца. Нацыскі былі на іх, відаць, ці што іншае, магчыма. Але чаму яны абгрунтавалі яе „культурна-цывілізацыйным працэсам“?

Вось так час, бы той пракурор, кваліфікуе кожнага. Узяўшы да сэрца словы Барскага, можна сказаць сабе: мая хата скрай, няхай, яны, разумнейшыя, чапуць, што хочуць, і бяруць на сумленне сваё... Дзялянку „Адгалоскі“ прапаную ліквідаваць наогул дзеля „перастройкі“ ў „Ніве“ і БГКТ. Або, можа, лепей прыкінуцца, што словы Барскага пра карэспандэнтаў акурат не датычаць мяне. І што са мною ўсё, як трэба. Але ж, выбачайце, запахла тут даўнімі пяцідзесятымі гадамі. У Барскага „нядобрасумленных карэспандэнтах“ пачулася рыторыка часоў, якія дзецям нашым здаюцца ўжо панурым жартам.

Ну, вось так, на гарачую руку і галаву.

Міхась Куптэль, Сопат.

(Працяг са стар. 4)

ВЯРТАЮЧЫСЯ ДА КОНКУРСАЎ...

школы ўсадзіў усіх у свой „малюх“ і павёз у Нарву. Тут яны злавілі аўтобус у Беласток.

Ёсць ахвярнасць у народзе! Велізарная ахвярнасць настаўнікаў і ахвота дзяцей. Ці маем права мы марнаваць гэтыя парывы беларускай душы?!

Вера Валкавыцкая

ВЯРТАЕМСЯ ДА НАРОДНАГА

ХАТА, У ЯКУЮ ХОЧАЦЦА ЗАГЛЯНУЦЬ

Марыя Ваўранюк паказвае вышыты яшчэ ў дзявочыя гады ручнік. Льняное палатно ручніка ткала яшчэ яе маці. А Марыя вышыла яго гладдзю і аздобіла шыдэлкавымі карункамі. На пытанне, ці магла б яшчэ сёння нешта такое зрабіць, засумнявалася — ці хопіць сіл і цярплівасці?

З гасціннай і сардэчнай сям'ёй Ваўранюкоў з Тынявіч-Вялікіх мы знаёмы даўно. І кожны прыезд да іх, кожная сустрэча звязана з нейкімі незабыўнымі ўражаннямі — такімі свойскімі, блізкімі, амаль сямейнымі, поўнымі народнага каларыту, нават сялянскай экзотыкі.

Неяк гады чатыры назад, вельмі снежнай зімою, у сапраўды лютаўскі траскучы мароз трапілі мы да дзядзькі Ваўранюка. Патрэбны быў мёд на лякарства. Аб тым, што ў Ваўранюкоў найлепшы ў ваколіцы мёд, падказалі нам іх аднаяскоўцы.

І вось мы ўвальваемся ў хату разам з клубамі густога марозу, замерзлыя, заінеўшыя. А ў хаце — цёпліня, чысціня і пахне свежа вынятым з печы хлебам. Прыгожыя саматканыя ходнікі вядуць нас у вялікі пакой, дзе на высока ўзбітым пярынамі ложку пышняцца горы падушак у цудоўна вымярэжаных навалачках, саматканае пакрывала на ложку абвісае пад цяжарам белых зубоў самаробных, выплеценых шыдэлкам у ружы карункаў. Побач — вышываныя ручнікі, таксама прыбраныя карункамі, вельмі доўгія і багатыя сваім узорам.

У гаспадароў мы застаём госця. Зайшоў пагаварыць сусед. На стале гарачы чай. Тут жа ў талерцы — ламанцы замерзлага мёду, салоныя агуркі да яго, свойскі духмяны хлеб. Нас сардэчна запрашаюць да стала пагрэцца чаем, падмацавацца мёдам. Каму асабліва холадна — прапануюць пагрэцца на печы-ляжанцы. Рассаджваемся. Цудоўна!

Абагрэтыя, адтайваем ад цеплыні хаты, ад сардэчнай гасціннасці гаспадароў.

Іншым разам мы наведалі Ваўранюкоў у час сенакосу. Дзень быў сонечны, як па заказу. Перавернутае зранку сена ў поўдзень можна было збіраць. Гаспадары завіхаліся подбегам.

Мы трапілі да іх у момант, калі, прывёзшы чарговы воз з сенам, гаспадары прыселі палудаваць. І тады на стале з'я-

(Працяг на стар. 8)

Не буду называць вёсак ані мястэчак, а тым больш прозвішчаў людзей, схільных да сабатажу, бо, можа, не адзін з іх стаў дзеячам Беларускага грамадска-культурнага таварыства. І вёсак не буду выдаваць, бо, можа, у іх цяпер вывучаюць беларускую мову ў школе... Прыкра было б ім чытаць такое пра сябе, пра сваіх бацькоў і дзядоў, якія не хацелі або і баяліся ўводзіць у сябе нейкую беларускасць.

Аніяк, аднак жа, нельга змаўчаць прозвішча чалавека, які супольна з Толем Мартыновічам аддаў шмат сілаў сваіх ды здароўя дзеля таго, каб арганізоўваць усюды гурткі беларускія і палепшыць псіхіку сялянскага насельніцтва. Гэты актывіст — Сакрат Яновіч. Ён нават не ведае, што яго дасягненнем выдатна садзейнічаў Кастусь Майсеня. Кастусь будаваў па вёсках цагляныя крамы і, капаючы разам з народам равы для фундаментаў, гаварыў з людзьмі па-беларуску, не наравіў у паночкі. Майсеня набудаваў тых крамаў больш за сто, а хітры Сакрат Яновіч скрадваўся, а можа, нават, крочыў смела з Толікам Мартыновічам па-несацыялістычнаму пясчаных яшчэ дарог...

САБАТАЖНІК

гах ды ўтвараў гурткі Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Калі і гурткоў тых набялося больш за сто, тады якомусь беларускаму рэакцыянеру здалося, што Беласточчына зробіцца самастойнай рэспублікай беларусаў, а яшчэ, крый Божа, сацыялістычнай і на чале з камуністамі! У таго рэакцыянера было пяцьдзесят гектараў зямлі, былі браты ў імперыялістычнай Амерыцы ды ў гэтак жа імперыялістычнай Англіі, якія не паварочаліся на радзіму. „Як яго, Яновіча, утапіць?“ — усё думаў, як дзень так ноч, той рэакцыянер. І дадумаўся.

Паехаў наш рэакцыянер у Бельск, бо тады толькі ў Бельску бывалі тэлефоны, і адтуль пазваніў у Галоўнае праўленне БГКТ у Беластоку, каб даведацца, калі Сакрат Яновіч будзе ў яго вёсцы і што ён любіць есці. У ГП сказалі, што Яновіч любіць есці ўсё, акрамя кішкі са скваркамі і паранага малака, бо яны згідзіліся яму яшчэ ў маленстве: бацькаў шавецкі хлеб не быў занадта раскошны. Яновіч аж дрыжыць затое, каб паесці капусты з баранінай!

— Вельмі добра! — радасна адказаў гаспадар-рэакцыянер і хуценька папрасіў: — Перадайце яму, што я чакаю яго з гасцінаю. А сам сабе падумаў: „Я яго ўжо так ўчастую, што век папамятае!“

Вярнуўшыся дамоў, зарэзаў тлустага барана.

КАЛІ ПРЫХОДЗІЦЬ АРГАНІЗАТАР

Спулдзельня бясковага транспарту (СТВ). Ёсць такая ў Гайнаўцы. Гайнаўскае аддзяленне існуе ўжо 22 гады. Як назва паказвае, кааператыў гэты звязаны з вёскай, служыць вёсцы транспартам.

У Гайнаўскую СТВ завялі нас вучні Пачатковай школы ў Барысаўцы. СТВ у Гайнаўцы з'яўляецца апекуном іх школы, апекуном вельмі старанным, чулівым, і вялікім прыяцелем. Дырэктар школы ў Барысаўцы Аліна Грыгарук гаворыць: „Нашы дзеці добра развітыя, інтэлігентныя, яны многа ездзяць на экскурсіі. А транспарт для гэтага нам у кожнай патрэбе дае наш апякун — Гайнаўская СТВ. А вядома, што падарожжы вучаць і выхоўваюць. Супрацоўніцтва школы з СТВ у Гайнаўцы ў нас самае лепшае і самае карыснае. Дзеці са свайго боку даюць выступленні — песні, п'есы працаўнікам спулдзельні. Дзеці таксама здабываюць практычныя веды аб іхняй працы, вучацца працаваць“.

Дырэктар навязала гэтае супрацоўніцтва са спулдзельняй чатыры гады таму назад. І праз усе гэтыя гады апякунства спулдзельні дало школе многа добрага.

Дырэктар Мікалай Ляўчук.

Восем год дырэктарам СТВ у Гайнаўцы з'яўляецца мгр Мікалай Ляўчук — эканаміст, па спецыяльнасці — эканоміка арганізацыі прадукцыі. Здольны арганізатар! Родам ён, як і дырэктар Аліна Грыгарук, з Новага Беразова і любіць туды на вёску паехаць, адпачыць у старой бацькоўскай хаце.

Мікалай Ляўчук вывеў спулдзельню ў перадавыя. „Мы ўжо даўно на другім этапе рэформы“, — смяецца. У чым гэта праяўляецца? — пытаю. У фінансавых выніках. Яны добрыя ў СТВ — Гайнаўка ўжо некалькі гадоў. Спулдзельня выпрацоўвае вялікі даход. За 1987 г. ён у іх дасягнуў 39 мільёнаў зл. Праўда, 65 прац. гэтай сумы трэба аддаць на падатак, але тое, што застаецца, дзеліцца сярод працаўнікоў, ідзе на сацыяльныя справы. Такі новы бурлівы рэфарматарскі перыяд у кааператыве пачаўся ў 1984. г. Дырэкцыя тады зарызыкавала скок: паднялa заробкі працаўнікоў, але выэлімінавала пры гэтым усю „пустую работу“. Заробкі сцісла звязала з прадукцыйнасцю працы. У іх цяпер шафёр заробіць больш, калі больш перавязе тавараў. За пусты праезд шафёр нічога не зарабляе. Якраз уласцівая арганізацыя працы тут перамагла. І ідзе яна далей у тым напрамку, каб не было пустой работы.

„Ёсць канкурэнцыя на рынку перавозаў, — гаворыць дырэктар Ляўчук, — і выйграе лепшы, больш пэўны партнёр. Мы, напрыклад, разладоўваем вагоны для ўсіх фірм у Гайнаўцы. За гэтую работу добра плацяць, але і праца гэтая клапатлівая і цяжкая, бо і ноччу трэба рабіць. Тым не менш наша фірма ўжо некалькі год падрад не заплаціла ані граша кары за так званыя прастоі — нетэрміновае выкананне працы.

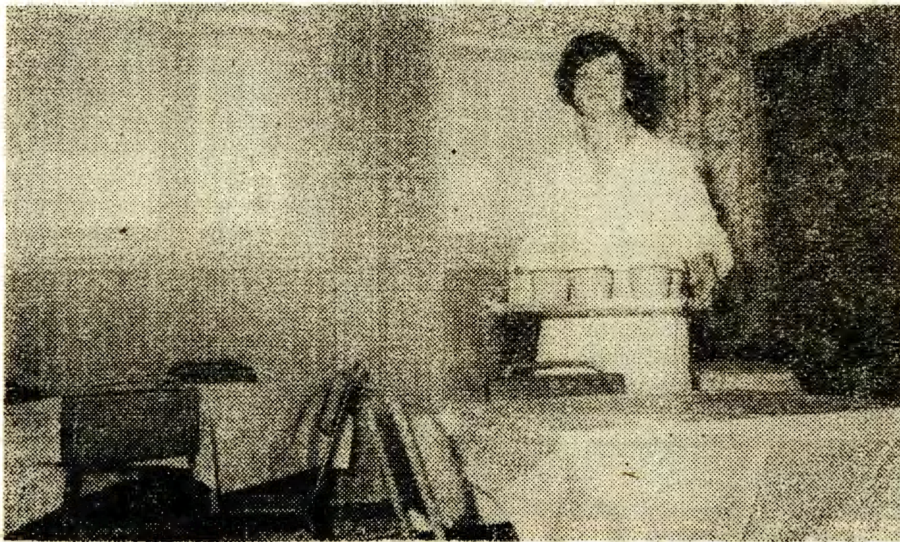
За 1987 г. аддзяленне СТВ у Гайнаўцы ў ваяводскім спаборніцтве (восем аддзелаў) заняло заслужанае першае месца. І ў конкурсе „Чысціня і парадак“ сваё першае месца яны трымаюць ужо тры гады падрад. На гэта складаюцца ўмовы працы і сацыяльныя ўмовы ў спулдзельні — бяспечныя, добра абсталяваныя варштаты механікаў, сталовая, ванны, душы, раздзявальня і іншыя.

Працуе тут 115 чалавек — у тым ліку 50 шафёраў, 14 механікаў. У іх 50 асобных машын і 20 прычэп.

Гайнаўская СТВ плён нашай зямлі возіць заграніцу, найчасцей у СССР — у Ленінград і Маскву. Вазілі яны туды кветкі, цыбулю, калаферы, капусту. У ФРГ вазілі цыбулю, грыбы, ягады, калаферы. У заходні Берлін — пячурыцы.

Нас у спулдзельні пачаставалі кавай у цудоўных тоненькіх кубачках з фарфору, якая таму смакавала нам падвойна. Нашу размову мы вялі па-беларуску.

Вера Валкавыцкая
Фота Я. Чэрнякевіч

У бліскучай ад чысціні сталовай падае Крыстына Белабродская.

У варштаце засталі мы механіка Мікалая Асіпюка.

У дамоўлены дзень Сакрат Яновіч ужо стукаў у дзверы гэтага агента імперыялізму. Яго хату пазнаў нюхам, надта ж несла ад яе пахамі капусты з баранінай.

Як кожны добры агент, не быў гэты гаспадар хамаваты, з бездакорнай культурнасцю прыняў ён Яновіча так, быццам дарагога чалавека, без якога свет — не свет, а жыццё — не жыццё! Уселіся яны зараз абодва за стол. Яновіч хапіўся за капусту з баранінай, бы грабаўляк за гарачыя піражкі. Упёр глыбокую міску, з цэлым гармонікам скабак удадатак. Задуманы сабатаж, значыць, адбываўся як трэба, Яновіч паеў усё, быццам за плечы закінуўшы. Яшчэ і лыжку аблізаў, і крышкі са стала пазбіраў, ды сабраўся дзякаваць ужо. І тут падыйшоў галоўны момант.

Наш рэакцыянер і сабатажнік залюлюкаў прыветна: „Што вы елі? Так і ад голаду можна памерці! Я вас не пушчу ад сябе, дарагі таварыш беларус. Вы ж гурткі ідзеце рабіць, на ўвесь божы дзень і вечар выходзіце, і там, мусіць, ніхто і не дадумаецца даць паесці, дык я вас накармлю.“ І ён клікнуў жонку, каб несла з каморы збанец смятаны. Замест кампоту, кажа.

Так яно ўсё і адбылося, як задумана было ворагам беларускай рэвалюцыйнай справы. Сакрат Яновіч, па сваёй прыроднай даверлівасці, анічога не прадчуў.

Выйшаў ён, участаваны на ўвесь дзень і да заўтра, каб далей множыць любыя яму гурткі. Ды так ужо нікуды і не дайшоў, жывот не дазволіў, вось. Праўда, адыйшоўся ён кавалак ад хутара агента імперыялізму, варочацца не было калі, ледзь дабег пад першы каля сцяжыны ядловец... За ім наш Сакрат Яновіч і пасядзеў з некаторай асалодаю. На кукішках, вядома. Трохі, як падбіты бандытаватымі паляўнічымі арол. Значыць, растапырыўшыся. Нагубляўшы наўкола ад панікі арганізацыйных папераў, можа нават, і тайных... Адчуўшы, нарэшце, палёгку, пабегаў між кустамі за паперамі тымі і рушыў у дарогу. Але, праз якіх крокаў сто, ізноў давялося Сакрату бегма перціся пад куст. І так ён ужо ішоў, ад рання да вечара, як падлічыў пасля: адзін кіламетр праз пяць гадзін часу, г.зн. цэлую гадзіну дзвесце метраў прасоўваўся, а на працягу паўгадзіны — сто. Але ўпарта перабягаў наперад, ад куста да куста, і каб ніхто з праходзячых дарогаю не зглядзеў. Ну, быццам партызан які! Ды было тых кіламетраў да вёскі, у якой Яновіч намерыўся сагнаць у гурток свядомых беларусаў. Так ён і не сагнаў іх, дыверсія агента імперыялізму і антыбеларусізму закончылася поўнай удачаю.

Але да тае вёскі Яновіч, аднак, давалокся. Праўда, ледзь стоячы і белы-белы на твары, і заіклівы ад знямогі. Тры дні праляжаў у хаце солтыса. Імпэт з гурткамі, вядома, апаў. Ура-а! — ціха пакрыкваў агент.

Потым Яновіч перакінуўся з гурткоў БГКТ на пісанне кніжак. Першую назваў: „Загоны“. Думаю, што не выпадкова, калі памятаць пра беларускую прымаўку: „А каб цябе на дзесяты загон пагнала!...“ Затым напісаў Яновіч раман „Самасей“. Думаю, што таксама не выпадкова. Прычакаў і высненага сацыялізму. А яшчэ стаў членам вярхоўнага з вярхоўных суда БГКТ і надта рады, што няма яму каго судзіць. Усе лаяльна прызнаюць, што ўцалеўшыя дагэтуль гурткі Беларускага таварыства ён, пераважна, Сакрат Яновіч, парабіў быў калісьці і неяк зёваюць яны да нашых дзён на славу беларускай нацыянальнай меншасці ў ПНР. Шчаслівыя сярод нас і тыя, хто дабег да ягонай „Беларусі, Беларусі“ і начытаўся яе, бы мёду налізаўшыся. Даведаўся з яе не адзін я, што Пілсудскі быў цванікам ды абдурваў беларусаў, як хацелася яму і калі захацелася.

Шкада толькі, што амаль трыццаць гадоў ужо будзе, як Сакрат Яновіч (па-хатняму званы: Краццё) перастаў смакаваць капусту. Праўда, ёсць у нас худое малако, але яно не дае такога эфекту... Непрыдатнае для сабатажу супроць Сакрата Яновіча.

Васіль Петручук

ХАТА, У ЯКУЮ ХОЧАЦЦА ЗАГЛЯНУЦЬ

(Працяг са стар. 6)

віліся традыцыйныя на гэту пару года хлебны квас, багата прыкрашаны зелянінай, малако, духмяны хлеб.

I яшчэ адна ў памяці веснавая карцінка. На тыповым драўляным ганку хаты Ваўранюкоў стаіць балейка, а ў ёй жоўценькія качаняткі — маленькія, мала большыя за яйкі жывыя стварэнні — папіскваюць, тыцкаюцца дзюбкамі ў пошуках ежы ці цяплейшага месца. А над імі заклапочаны іх лёсам, поўны ўвагі да іх і ахвотны нечым дапамагчы малодшы сын Ваўранюкоў Мірэк. Ён яшчэ вучань пачатковай школы.

Старэйшыя ж дзеці — Ніна і Коля — ужо дарослыя. Ніна, настаўніца матэматыкі, некалькі гадоў працавала ў школе ў Ласінцы і ездзіла рэгулярна спяваць у гайнаўскі беларускі хор. Сваю любоў да песні перадавала вучням. Яе выхаванцы займалі некалькі гадоў запар першыя месцы ў школьных конкурсах беларускай песні. Любоў гэту атрымала яна, пэўна, у спадчыне ад бацькі, Валодзі Ваўранюка, які ведае вялікую колькасць старынных беларускіх песень і любіць іх спяваць. „Мог бы іх спяваць цэлы дзень, столькі іх знаю“, — неяк у напльве шчырасці прызнаўся ён. А сучасныя беларускія песні запісваюцца ў Ваўранюкоў у спецыяльны сямейны спеўнік.

Цяпер Ніна — маці, падгадоўвае свайго маленькага сыночка і часта ездзіць з ім да сваёй маці — цяпер ужо бабулі Марыі.

Коля Ваўранюк таксама вынес з дому прывязанасць да роднага. Цяпер ён студэнт Варшаўскага універсітэта, актывіст сярод беларускай студэнцкай моладзі.

Сям'я Ваўранюкоў — гэта вельмі сучасныя і разумныя людзі. I тым больш прыемна, што ў гэтым доме заўсёды пануе беларуская шчырасць, сардэчнасць, адкрытасць, а ў адносінах да мінулага — вялікая пашана. Гэта адно з тых сардэчных месц, куды цягне заглянуць, адвесці душу, пабыць у цяпле прыязных і шчырых усмешак.

Яніна Чэрнякевіч
Фота аўтара

БАРАНІНА З БОБАМ

На кілаграм бараніны трэба ўзяць паўкілаграма бобу (можа быць фасоля), 1 кг бульбы, 1 літр кіслага малака ці сыроваткі, 20 дэкаў тлушчу, 1 шклянку булёну, лыжку кмену, перац, соль, лаўровы лісток, 4 цыбулі, шклянку вострага марынаду.

Боб мачыць цэлую ноч у кіпячонай вадзе. Бараніну мачыць на працягу 2 гадзін у сыроватцы або ў кіслым малацэ. Выняўшы бараніну, парэзаць яе на невялікія кавалкі. Бульбу памыць, абабраць, спаласнуць і нарэзаць вялікімі кавалкамі.

Парэзанае мяса палажыць у змазаную тлушчам каструлю, пасаліць, пасыпаць перцам і пакрышаным лаўровым лістком. Намочаны боб разам з нарэзанай бульбай палажыць на мяса. Яшчэ раз пасаліць і ўсё пасыпаць кменам. Даліць булёну і пячы ў духоўцы каля гадзіны.

Цыбулю абабраць, спаласнуць яе, нарэзаць скрылёчкамі, заліць вострым марынадам з воцату і патрымаць так 1-2 гадзіны. Падрыхтаваную такім чынам цыбулю падаваць да бараніны.

БІТКІ З БАРАНІНЫ З ХЛЕБАМ

На 40-50 дэкаў бараніны (як мага больш мяккай) трэба ўзяць 1 лыжку тлушчу, паўтары шклянкі булёну, 1 цыбуліну, паўшклянкі сухароў з чорнага хлеба, 1-2 морквы, перац, соль, 2-3 зубкі часнаку, 2 лыжкі смятаны.

Мяса нарэзаць упоперак валокан, на кавалкі таўшчынёю 1-2 см, добра разбіць іх і крыху падсмажыць на гарачым тлушчы. Пасля гэтага ў каструлі разагрэць тлушч, класці мяса, на яго нарэзаную скрылёчкамі моркву, молатыя сухары, пасечаную цыбулю і часнок. Усё пасаліць, дадаць перац, заліць булёнам. Тушыць на малым агні, пакуль мяса не стане мяккае. У канцы тушэння дадаць смятану. Гэтую страву падаваць з варанай бульбай або з бульбяным пюрэ.

ЛІТОЎСКІЯ ЗРАЗЫ

На 1 кг ялавічыны трэба ўзяць 1 лыжку мукі, 1 лыжку шмальцу, паўшклянкі смятаны, соль, перац, булён.

На фарш: 2 цыбулі, 10 сушаных баравікоў, 5 дэкаў саланіны, паўлыжкі масла, 1 шклянку чорных молатых сухароў, 1 яйка, перац, соль, зеляніну пятрушкі.

Ялавічыну парэзаць упоперак валокан, крыху збіць, пасаліць, пасыпаць перцам.

Падрыхтоўка фаршу. Цыбулю абабраць і пасячы, грыбы дакладна памыць, вымачыць у кіпячонай вадзе і пасячы. Пасечаную цыбулю, грыбы і молатыя сухары з чорнага хлеба (лыжку сухароў пакінуць для соусу) падсмажыць на масле. Дадаць нарэзаную саланіну, яйка, пасечаную зялёную пятрушку, соль і перац і ўсё разам вельмі добра перамяшаць.

На кожны кавалак мяса класці падрыхтаваны фарш. Загортваць трубачкай і абвязваць ніткай. Так падрыхтаваныя зразы памачаць у муцэ і падсмажыць на шмальцы. Падсмажаныя зразы складаць у каструльку, а тады заліць булёнам і тушыць пад крышкай на слабым агні каля паўтары гадзіны. У канцы тушэння заправіць смятанай, змешанай з лыжкай молатых сухароў.

Зняўшы ніткі, трэба гатовыя зразы палажыць на падагрэтую талерку і заліць соусам, у якім яны тушыліся. Падаваць з панцаком або бульбай і рознымі салатамі (вельмі падыходзяць салаты з кіслай капусты ці агуркоў).

Гаспадыня

Дарагое Сэрцайка, я тваю рубрыку чытаю даволі ўважліва. I мушу прызнацца, што заўсёды смяшыла мяне, калі ты спасылалася на бацькоў: маўляў, бацькі табе добра параяць; бацькі — табе не ворагі. Я заўсёды лічыў, што чалавек, якому ўжо 18 гадоў споўнілася добрых пару год назад, можа вырашаць сам аб сабе.

Але вось я пераканаўся, што сапраўды бацькі сваім дзецям — не ворагі. А было так. Калісь у мяне была дзяўчына Аля, якую я кахаў вельмі моцна. Але ж вось падкруціўся нейкі бандыт і забраў яе ад мяне. Яны неяк вельмі хутка пажаніліся. I нарадзілася ў іх двое дзяцей. Муж яе, хаця меў вышэйшую адукацыю, быў надта няўрымслівы. Усюды яго было поўна. У кожнай кампаніі не маглі абысціся без яго. Ну, што ж, а яна сядзела і гадавала сваіх дзетак. I ўрэшце яе каханы муж знайшоў сабе іншую. Адышоў без жалю, пакінуўшы ў калысцы малодшага сына. Тое, што перажыла тады мая незабыўная Аля, цяжка апісаць. Нейкі час была яна вельмі самотная. Пасля пачала сустракацца то з адным, то з другім. Аднаго разу ўбачыў я яе ў горадзе, падыйшоў да яе і нясмела запытаў, ці мог бы я яе калісьці наведаць. Вядома, згадзілася на гэта вельмі ахвотна, як сказала, у імя былой дружбы.

Увесь вечар мы з ёй гаварылі і так прагаварылі амаль да раніцы. Ад гэтага часу я амаль ад Алі не выходзіў. Што перажывалі мае бацькі, можаш сабе ўявіць. Яны і па-добраму гаварылі са мной, пераконвалі: ты ж прыстойны хлапец, з адукацыяй, ці ж не можаш ты сабе знайсці дзяўчыну, крыху маладзейшую, дый без чужых дзяцей! Якая ж цябе чакае будучыня?! Прабавалі таксама гаварыць са мною і іншым тонам, не давалі грошай, наогул не адзываліся да мяне. Якая была ў мяне сітуацыя — не трэба тлумачыць, але мне здавалася, што бацькі як бы зайздросцілі майму шчасцю... Няўжо нічога не разумеюць, думаў я, гэта ж маё шчасце, маё каханне.

Мы з Аляй вельмі многа гаварылі аб маіх бацьках і яна здолела пераканаць мяне, што яны мяне па-сапраўднаму не кахаюць. Але ж вось што зрабіў тады мой бацька. Паехаў у Варшаву і разгледзеўся сярод сваіх добрых знаёмых. Запрапанавалі яму там вельмі цікавую, атракцыйную працу для мяне, звязаную з замежным гандлем. Я ж заўсёды марыў аб такой працы і, ведаеш, Сэрцайка, гэта прапанова мяне спакусіла. Я згадзіўся выехаць у Варшаву, нават не падазраючы таго, што гэта быў канец, канец нашага кахання. Майго і Алі. Я вельмі сардэчна развітаўся з ёю і абяцаў, што кожны тыдзень буду прыязджаць.

Спачатку прыязджаў штотыдзень, пасля штомесяц. А тады ўжо толькі на святы. А ў апошняе свята дык я Алі нават не наведаў. Зрэшты, гэта мне ўжо і непатрэбна. Я знайшоў сабе цудоўную дзяўчыну ў Варшаве, студэнтку II курса вышэйшай школы, вельмі прыгожую і здольную дзяўчыну. Я сапраўды сёння вельмі шчаслівы. I думаю, што гэта дзяўчына будзе мне добрай жонкай. Ад імя ўсіх, каму сёння не вядзецца, хачу падзякаваць сваім і іншым бацькам за іх спагаду і разуменне.

Сярожа

Сярожа! Вельмі цешымся разам з табою!

Сэрцайка

125

Шпага — радасць, прыязнь; вымаць — непрыемная спрэчка.
Шпакі — шумлівае акружэнне.
Шпалера (заслонка) — радасць з дзяцей.
Шпалеры — адкрыеш таямніцу.
Шпацыр — страта часу.
Шпіён — дапусціцца ганебнага ўчынку.
Шпік (у касцях) — зайздросціць табе ўдачы.
Шпілька — даходная работа.
Шпінат — здароўе і моц.
Шпіталь — знойдзеш прыяцеляў у патрэбе; быць у ім — сумная звестка.
Шпоры (астрогі) — мець сумненні, хістацца.
Шпулька — малы заробак.
Штаба — пасля вялікіх намаганняў дойдзеш да ўдачы.
Штопар — прыемныя навіны.
Штык — правал у інтарэсах, працы, гаспадарцы.
Штыкеты — многа перашкод.
Штэмпель — даведаешся праўду пра сябе.
Шукаць — недасяжныя жаданні.
Шум чуць — няшчасце ў падарожжы.
Шуфляда — парадак прынясе табе даход.
Шчабятанне птушак — пачуеш навіны, якія цябе асцчаслівяць.
Шчака румяная — добрая будучыня; мізэрная — засмучанне; намаляваная — сорам; атрымаць па шчацэ — сварка; ударыць другога — згода ў сям'і.
Шчаўе — зласлівая абмова; есці — шлюб не адбудзецца.
Шчотка — сваркі ў сям'і.

ЗОРКА

СТАРОНКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

„БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ 88“ ДЛЯ ШКОЛЬНІКАЎ

РАЁННЫ АГЛЯД У БЕЛАСТОКУ

У апошнюю суботу красавіка ў будынку Галоўнага праўлення БГКТ адбыўся раённы агляд „Беларускай песні 88“ для школьнікаў. Удзельнічала ў конкурсе каля 60 чалавек з розных школ г. Беластока, з Ляўкова Старога, Нарвы, Гародчына, Ляшукоў, Рыбалаў і Нараўкі. Выступіла 8 салістаў, 6 дуэтаў, 5 вакальных калектываў і дваццаціасабовы хор з Ляўкова.

„Вясёлыя ноткі“ з Беластока. Вядзе калектыў Ала Дубец.

Каля чатырох гадзін будынак ГП БГКТ звінеў папулярнымі беларускімі песнямі. Былі тут і „Купалінка“, і „Чараўніца“, і „Ручаёчак“, і „Бярозы“, але і менш вядомыя, як „Толькі першыя пралескі“, „Белавежская пушча“, „Бацькоўскі парог“ і шмат-шмат іншых.

Амаль усе ўдзельнікі працавалі з вопытнымі інструктарамі — спецыялістамі музыкі. Таму і выступілі вельмі сур'ёзна, са знаўствам справы, спявалі на некалькі галасоў, вельмі акуратна і культурна захоўваліся на сцэне. Розныя былі ў дзяцей галасы, мацнейшыя і слабейшыя, але ўсе ўжо ўмеюць даволі добра валодаць сваім голасам, ведаюць свае плюсы і мінусы, і адпаведна дабіраюць да голасу рэпертуар. Камісія вельмі высока ацаніла ўсе выступленні. Шкада, што рэгуляміи конкурсу не дазволіў пасланць на Цэнтральны агляд усіх удзельнікаў. Камісія мела цяжкасці з выбарам найлепшых.

Удзельнікі ў гэтым годзе вельмі пастараліся таксама, каб прыгожа выглядаць на сцэне. Большасць выступіла ў вышываных нацыянальных уборах. Некаторыя ўдзельніцы вышывалі свае блузачкі самі пры дапамозе сваіх мам, як дзяўчаткі з Нарвы, беластоцкія „Вясёлыя ноткі“ знайшлі для сябе гатовыя прыгожа вышытыя блузачкі і кашулі ў знаёмых, а харысты з Ляўкова падрыхтавалі, як заўсёды на конкурс, новыя блузачкі і спаднічкі.

Цікавым і, напэўна, вельмі карысным на гэтым аглядзе быў інструктаж, які даваў пасля кожнага выступлення інструктар Ваўводскага дома культуры, член журы Сцяпан Копа. Пасля кожнага выкананага нумара ён выказваў свае ўвагі ўдзельнікам, хваліў іх за добрае, звяртаў увагу на недахопы, каб направіліся ў наступных выступленнях. Думаю, што ўдзельнікі выкарыстаюць у далейшым парады вопытнага спецыяліста. „Галоўнае, — падкрэсліваў Сцяпан Копа, — умець перадаваць свае пачуцці публіцы. Песня — гэта размова выканаўцаў з гледачамі. У час спявання трэба шукаць кантактаў з публікай.“

Квартэт з Нарвы: сёстры Івона і Агнешка Зубрыцкія і Эва і Кася Карабкевічы.

Акардэаніст Кшыштоф Сухадола з Ляўкова.

А вось вынікі конкурсу.

З малодшай групы 0—III класаў выступіла адна ўдзельніца — трэцякласніца Ніка Бандарук. Ёй было прызнана другое месца.

Першае месца сярод салістаў старэйшых дзяцей (4—8 класы) заняў Адам Жарначук з Рыбалаў. Два другія месцы — Марыя Аліфер з Ляўкова і Кшыштоф Тарасюк з Беластока, а два трэція — Марта Вераль з Беластока і Пятрусь Каліноўскі з Нараўкі.

Сярод дуэтаў I месца заваявалі Маргарыта Юшчук і Эва Хвапчэўская з Беластока, II месца — тры дуэты: Івона і Агнешка Зубрыцкія з Нарвы, Каця Рэент і Каця Бандарук з Ляшукоў і Аня Богус і Іра Копа з Беластока. III месца — сёстры Эва і Кася Карабкевічы з Нарвы і Эва Ласкевіч і Кшыштоф Тарасюк з Беластока.

Найлепшымі з калектываў аказаліся „Вясёлыя ноткі“ з Беластока (музычны кіраўнік Ала Дубец) і інструментальна-вакальны калектыў з Ляшукоў (вядзе настаўнік Янка Ціванюк). Ім прызнаны першыя месцы. Два другіх месцы занялі квартэт з Ляўкова і трыо з Ляшукоў. Трэцяе месца заваяваў квартэт з Нарвы.

(Працяг на стар. 10)

26 МАЯ — ДЗЕНЬ МАЦІ

Паўлюк Трус

Дарагой матулі прысвячаю

НЕ ЗАСНІ, ПАБУДЗІ МЯНЕ РАНА

(Урывак)

Не заспі,
пабудзі мяне рана,
о!.. мая
дарагая матуля!..
Дзе дарогі
бягуць за курганам,
пойдзем зелле
збіраць мы на Яна...
Толькі ты
пабудзі мяне рана,
о!.. мая
дарагая матуля!

Пабудзі,
як будзіла ў маленстве,
калі крылася
поле туманам...
Над абліччам маім
ды заспаным
ты снавала
да сонца —
ой, рана —
пражу сноў
залатога маленства.

. . . .

Там, дзе сцежкі
бягуць за курганам,
пойдзем краскі
збіраць мы на Яна, —
не заспі,
разбудзі мяне рана,
дарагая
мая матуля!
Паглядзім,
як купаецца сонца,
як расой умываецца поле...
Панясём
сваю радасць
раздолле, —
яе ветры развеюць
на волі,
дзе купаецца
ў квецені сонца.

. . . .

Глянь на свет,
хай уцешыцца сэрца.
Колькі светлае
радасці сёння!..
У бары сосны
стромкія звоняць,
на гары гай
зялёны гамоніць...
Глянь на свет,
хай уцешыцца сэрца!..

ШАНУЙЦЕ МАЦІ, ДЗЕЦІ

Шануйце маці, дзеці,
Яна ж адна на свеце.
Кахае вельмі матка
Заўжды сваё дзіцятка.
Таму і мы павінны
Кахаць матуль няспынна.
Найбольш мы цэнім маці,
Калі яе ўжо страцім.
Няма такое крамы,
Дзе прадаюцца мамы.
Шануйце маці, дзеці,
Яна ж адна на свеце!

Віктар Швед

(Працяг са стар. 9)

РАЁННЫ АГЛЯД У БЕЛАСТОКУ

Выступіў таксама вялікі дванцаціасабовы хор з Ляўкова, які ўжо не раз захапляў слухачоў сваёй інтэрпрэтацыяй беларускіх песень у апрацоўцы настаўніка Васіля Целушэцкага. Хор гэты, як падкрэсліў Сцяпан Копа, ужо шмат гадоў славіць на Беласточчыне беларускую песню. І вядома, хор выступіць на цэнтральным аглядзе.

Як вырашыла камісія, на цэнтральны агляд паедуць усе ўдзельнікі раённага агляду, якія занялі першыя і другія месцы.

Падобныя раённыя агляды адбыліся таксама ў Бельску, Гайнаўцы і Кляшчэлях. З найлепшымі выканаўцамі гэтых аглядаў мы сустрэнемся на цэнтральным аглядзе „Беларуская песня 88" для школьнікаў, які адбудзецца 27 мая ў Бельску.

Яніна Чэрнякевіч
Фота аўтара

Дуэт з Беластока — Эва Ласкевіч і Кшыштоф Тарасюк.

М. Танк

РУКІ МАЦІ

Іх цалавала зямля
Сваімі пясчанымі вуснамі
І каласамі;
Неба спякотай, вятрамі,
дажджамі
Іх цалавала.

Пража нямала
З іх выпіла ў ночы
бяссонныя
Свежасці ранняй.
Колькі яны запалілі
світанняў,
Зораў над намі.

Колькі сягоння на іх
Адшукаецца чорных,
глыбокіх
Шрамоў і маршчынаў,
Гэта сляды, што навекі
пакінуў
Шлях наш суровы.

Толькі заўсёды,
Як мы збераемся дамоў
І на стол пакладзе
рукі маці
Быццам ад сонца,
ад іх пасвятлее у хаце
І ў сэрцы.

ПАЗНАЁМІМСЯ

БССР, 220047, г. Мінск, ул. Несцерава, 88, к. I, кв. 16. Зіноўева Каця. 3 клас.

* ✻ *

СССР, 346506, Ростовская обл., г. Шахты-6, ул. Ильюшина, 26, кв. 64, Парамонова Оксана. 13 год. Любіць рукадзелле.

* ✻ *

СССР, 163019, г. Архангельск-19, ул. Декабристов, 11, кв. 9. Ивановой Тане. 5 клас.

* ✻ *

СССР, 344113, г. Ростов-на-Дону, Северный жилой массив, ул. Королёва, 30, кв. 41. Школа Оля. 6 клас. Любіць музыку і маляванне.

* ✻ *

БССР, 211840, Віцебская вобл., г. Паставы-2, вул. Касманаўтаў, 23, кв. 27. Германовіч Тані. 8 клас.

* ✻ *

БССР, 222320, Мінская вобл., Маладзечанскі раён, вул. Набережная, 35. Казёл Зоя. 3 клас. (Зоя задае пытанні будучым сваім сябрам: якія кніжкі любіш чытаць, з кім сябруеш, як вучышся, чым захапляешся і чым любіш займацца?).

* ✻ *

СССР, 344114, г. Ростов-на-Дону, ул. Королёва, 25а, кв. 52. Кожан Оле. 6 клас.

ВЯСЁЛЫ КУТОЧАК

* ✻ *

— Не паверыце, як наш Пятрок хутка лічыць. Бачыце, тое стада кароў. Раз-два вам палічыць.

— Немагчыма. Пятрок, колькі там кароў?

— Сорак сем.

— Сапраўды, як ты хутка палічыў? Гэта ж геніяльна. Скажыце, а як ён гэта робіць?

— У яго на гэта свой спосаб — ён лічыць ногі, а потым дзеліць на чатыры.

Віктар Швед

ЧАМУ ГРЫБЫ Ў КАПЕЛЮШАХ

— Скажыце, малышы, —
Настаўніца пытае, —
Чаму капелюшы
Усе грыбочкі маюць?

Азваўся тут Арцём:
— Даўным-даўно вядома,
Яны ж капелюшом
Кланяюцца гномам.

ВАСЯ ДВОЕЧНІК У КЛАСЕ

Раззлаваўся тата,
У хаце крамола.
Двойку зноў дахаты
Сын прынёс са школы.

— Тата, — кажа Вася, —
Ты не злуй так многа.
Іншым сёння ў класе
Не далі нічога.

НЕ ДЛЯ ПСА КАЎБАСА

Маці прынясла прыпол
Ласункаў усялякіх.
Пагладае кот на стол,
Разам з ім сабака.

— Не для вас стала краса, —
Матуля сказала. —
Не для пса каўбаса,
Не для ката сала.

ЧЭРЦІ ПРЫНЯСЛІ СУСЕДКУ

— Верце, ці не верце,
Дарагія дзеткі,
Тарабаняць чэрці
Зноў да нас суседку.

Пытаюць малыя,
Калі села ў крэсле:
— А дзе ж чэрці тыя,
Што цябе прынеслі?

ВУЧНЁЎСКАЯ ТВОРЧАСЦЬ

ПРА МАМУ

Мама заўсёды самы дарагі і самы блізкі чалавек. І я вельмі люблю сваю маму.

Калі яна прыходзіць з работы, у хаце робіцца святлей і цяплей ад яе весялосці, дасціпнасці.

Калі я была маленькай, мама любіла расказваць мне казкі пра дабро і зло. Цяпер я ведаю, гэтым яна вучыла мяне быць справядлівай. І размаўляе са мной як з сяброўкай, з'яўляецца самым строгім і прынцыповым маім суддзёй.

У мамы спакойны і добры характар, таму і сяброў у яе шмат. А яшчэ яна ўмее смачна гатаваць ежу, выпякаць. У гэтыя мінуты люблю быць з мамай на кухні.

Яна добра вяжа і мяне вучыць.

Часта ў размове мама тлумачыць, што нельга надаваць значэння дробязным крыўдам і спрэчкам, важна ўмець даравать адзін другому. Мама і сама такая ў жыцці. А працуе яна ўжо доўгі час у дзіцячым аддзяленні бальніцы, раздае ежу. Любіць сваю работу. Завуць яе Зінаіда Янцэвіч. Паважаюць яе ў калектыве за сціпласць, добразычлівасць, за чуласць і ўвагу.

І я ганаруся сваёй мамай.

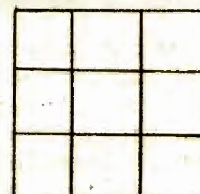
Наташа Янцэвіч, вучаніца 6 кл. школы № 3 з Нясвіжа, вул. Слуцкая, д. 6.

ДОБРЫ ДЗЕНЬ, ДАРАГАЯ „ЗОРКА"!

Піша Табе вучаніца чацвёртага класа Данута Ільяшук. Я пішу ўжо да Цябе чацвёрты раз. Высылаю Табе свой верш і адгаданку.

Адгаданка

Упішы ў клетачкі лікі ад 1 да 9 так, каб сума ўсіх лікаў па гарызанталі, вертыкалі і дыяганалі раўнялася 15.

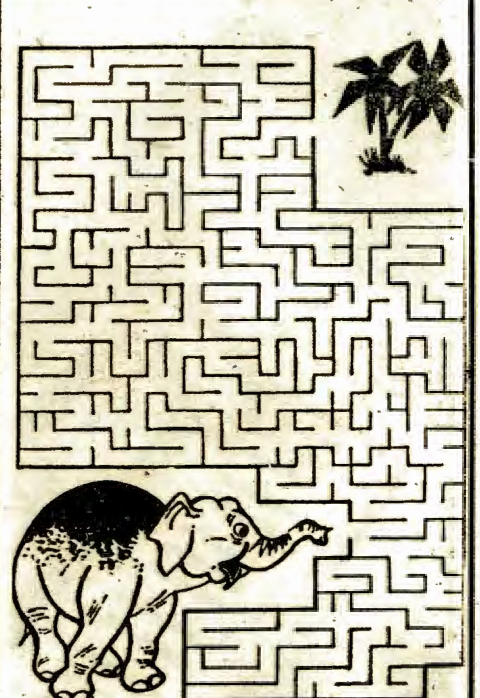
А вось мой верш

Кветкі

Ой, стагі, стагі
На лузе шырокім!
Вас не ахапіць,
Не акінуць вокам.
Красаваліся лугі кветкамі,
Касілі іх косамі,
А цяпер стаіце вы,
Стагі,
Пасярод лугу
Далёка друг ад друга.

Данута Ільяшук, Кленікі.

АДГАДАНКА

Памажы слоніку прайсці праз лабірынт да пальмы.

Адрас рэдакцыі: 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1 „Зорка".

TELEWIZJA WARSZAWA

Piątek 20 V — 8.10 Hist. kl IV lic. 9.00 Hist. kl. III lic. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT — Wiadomości. 10.10 DT — Reforma gosp. 10.25 „Decydująca bitwa" — film radz. 11.30 Domator. 11.45 O jesieni życia inaczej. 12.00 Krajobrazy Polski, kl. IV. 13.30 TTR — s. II Fiz. 14.00 TTR — s. II Biol. 15.15 W szkole i w domu. 15.35 NURT. 16.05 Pr. dnia. 16.10 DT — Wiad. 16.15 Studio Sport — 41 Wyścig Pokoju. 17.15 Teleexpress. 17.30 Okienko Pankracego. 17.55 Za kierownicą. 18.10 W wędkarskim klubie. 18.30 Ściśle jawne. 18.50 Dobranoc. 19.00 Monitor Rządowy. 19.30 Dziennik. 20.00 „Kobieta z prowincji" — pol. film fab. 21.45 Kronika Wyścigu Pokoju. 22.00 Czas — mag. publ. 22.40 DT. 23.00 Kinomania.

Sobota 21 V — 7.25 TTR — s. IV Fiz. 7.55 TTR s. IV Prod. rośl. 8.25 Tydzień na działce. 8.55 Panorama dnia. 9.00 „Mądra córka wieśniaka" — film fab. NRD. 10.30 DT. 10.40 Tel. koncert życzeń dla honorowych krwiodawców. 11.10 Bellona — wojsk. mag. publ. 11.40 W świecie ciszy. 12.10 „Wędrówki dalekie i bliskie" — franc. film dok. 12.50 Dzien Kwitnącej Jabłoni — Kraków. 14.30 Los. D. Lotka oraz Zakł. Specjalnych. 14.40 Panorama dnia. 14.45 Antologia Dramatu Powszechnego: D. Frenkel Frank — „Lustro 1 — Lustro 2". 16.15 Studio Sport — 41 Wyścig Pokoju. 17.15 Teleexpress. 17.30 Gdzie są taśmy z tamtych lat. 18.00 Dzień Kwitnącej Jabłoni — Kraków. 18.30 Butik. 19.00 Dobranoc. 19.10 Dzień Kwitnącej Jabłoni — Kraków. 19.30 Dziennik. 20.00 „Czwarta potęga" — franc. film fab. 21.40 Dzień Kwitnącej Jabłoni — Kraków. 22.20 Tydzień w polityce. 22.30 Tel. Przegląd Sportowy — Kronika Wyścigu Pokoju. 23.10 DT. 23.20 Klub Filmowy: „Obława" — film USA.

Niedziela 22 V — 7.10 Pr. dnia. 7.15 Oprawa dnia. 7.20 Wszechnica rodziny wiejskiej. 7.45 Po gospodarsku. 8.15 Tydzień. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.30 DT — Wiad. 10.40 „Osobliwości przyrody" — „Atak szerszeni" — film przyr. 11.10 Siedem anten. 11.40 Kraj za miastem. 12.10 „Kim był ten człowiek" — film dok. 13.05 Teatr dla dzieci: H. Ch. Andersen — „Mała syrenka". 14.05 Pr. dnia. 14.10 Koncert życzeń. 14.55 Polityka, politycy — pr. publ. 15.30 Trójka jedynych w swoim rodzaju — pr. rozr. 16.00 Studio Sport — 41 Wyścig Pokoju. 17.00 Marek Sierocki zaprasza. 17.15 Teleexpress. 17.30 Antena. 18.00 Relacja z Centralnych Obchodów Święta Ludowego 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.00 „Dom" — film TP. 20.55 Sportowa Niedziela. 21.35 Meri D. — pr rozr. 22.05 Siedem dni na świecie. 22.15 „Wracamy po latach" — tel. film dok. 22 45 DT.

Poniedziałek 23 V — 12.30 TTR — s. II Mat. 13.00 Studio Sport — 41 Wyścig Pokoju. 15.00 TTR — s. II. J. pol. 15.45 NURT. 16.15 Pr. dnia. 16.20 DT— Wiad 16.25 Klub Zdobywców Oceanów — „Latający Holender". 16.50 „Wszystkie żagle w górę" — serial przygod. 17.15 Teleexpress. 17.30 „Herenstraat 10" — serial holend. 18.30 Laboratorium. 18.50 Dobranoc. 19.00 Echa stadionów. 19.30 Dziennik. 20.00 Pr. publ. 20.30 Studio Sport, około 21.15 Kronika Wyścigu Pokoju. 22.20 Tel. film dok. „Szok-2". 22.40 DT. 23.05 J. niem.

Wtorek 24 V — 8.10 Fiz. kl. VI. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT — Wiad. 10.10 DT — Reforma gosp. 10.25 „Przychodnia na prowincji" — serial ang. 11.15 Domator. 11.45 Pięćdziesiąt lat więcej. 12.00 Przygot. do życia w rodzinie, kl. I—IV lic. 12.50 J. pol. kl. III lic. 13.30 TTR — s. IV Mat. 14.00 TTR — s. IV J. pol. 16.15 Pr. dnia. 16.20 DT — Wiad. 16.25 Krąg. 16.50 Wyprawy prof. Ciekawskiego 17.15 Teleexpress. 17.30 Człowiek dla człowieka. 17.40 Gazeta rolnicza. 18.10 Tel. Informator Wydawniczy. 18.30 Diagnoza. 18.50 Dobranoc. 19.00 Kram. 19.30 Dziennik. 20.00 „Przychodnia na prowincji" — serial ang. 20.55 Konferencja prasowa rzecznika rządu. 21.10 Warszawa — Belgrad. 22.10 Zawsze po 21-ej. 22.40 DT. 23.05 J. ang

Sroda 25 V — 8.10 Geogr. kl. V. 9.00 Hist. kl. I lic. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT — Wiad. 10.10 Szkoła dla rodziców. 10.20 „Salto w tył" — film NRD. 11.45 Domator. 12.50 J. pol kl. III lic. 13.30 TTR — s. II Chem. 14.00 TTR — s. II Prod. zwierz. 15.35 NURT. 16.05 Pr. dnia. 16.10 DT — Wiad. 16.15 Los. Ex i Super Lotka. 16.25 Tik-Tak. 17.15 Teleexpress. 17.30 Piłkarska kadra czeka. 17.50 Z Polski rodem. 18.20 Archiwum XX wieku. 18.50 Dobranoc. 19.00 Sejmowe spotkania. 19.30 Dziennik. 20.00 Studio Sport. 22.10 Klub Międzynarodowy. 22.40 DT. 23.10 J. ros.

Czwartek 26 V — 9.00 Muzyka kl. I. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT — Wiad. 10.10 Domator dla dzieci. 10.20 „Doktorek" — film franc. 11.10 Domator. 11.40 Kalendarz historyczny 12.00 J. pol. kl. VII. 13.30 TTR — s. IV Mech. rol. 14.00 TTR — s. IV Prod. zwierz 15.55 Rol. film oświatowy — „Higiena pszczół i owoce pszczelej pracy". 16.15 Pr. dnia. 16.20 DT — Wiad. 16.25 Kwant. 16.50 „Było sobie życie" — „Szczepienia ochronne" — serial franc. 17.15 Teleexpress. 17.30 Poligon. 17.55 Refleksje. 18.20 Sonda. 18.50 Dobranoc. 19.00 Teraz. 19.30 Dziennik. 20.00 „Doktorek" — film franc. 21.00 Pegaz. 21.45 Reportaż. 22.10 Wódko, pozwól żyć... 22.40 DT. 23.05 J. franc.

Bielsk Podl. Paryż Texas — RFN 23—25. Kopalnie króla Salomona — USA 26—29.

Czeremcha Tootsie — USA 25. Trzeba grać — węg. 28—29.

Czyże Barwy ochronne — pol. 25—29.

Hajnówka Biały smok — pol. 24—26. Krokodyl Dundee — austr. 27—29.

Michałowo Między ustami a brzegiem pucharu — pol. 24—29.

Milejczyce Horoskop szczęścia — czes. Jakaś inna kobieta — jug. 25—29.

Orla Pan Samochodzik i niesamowity dwór — pol. 25—29.

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

Дзень	Стыль		Святы. імяніны		Сонца усх.-зах.	Месяц усх.-зах.
	новы	стары				
нядзеля	**22**	**9**	**Зялёныя Святы**	**Мікалая, Ісаі**	3.31-19.35	9.14-0.32
панядзелак	23	10	Івоны, Міхала	Сымона, Таісы	3.30-19.37	10.27-046
аўторак	24	11	Іаанны, Зузанны	Мяфодзія, Кірылы	3.28-19.38	11.39-0,58
серада	25	12	Урбана, Грыгора	Германа, Ермагена	3.27-19.39	12.50-1.06
чацвер	26	13	Філіпа, Паўліны	Аляксандра, Глікерыі	3.26-19.41	14.02-1.15
пятніца	27	14	Яна, Юльюша	Сідара, Мікіты	3.25-19.42	15.16-1.24
субота	28	15	Аўгусціна, Яраміра	Пахомія, Ісаі	3.24-19.43	16.34-1.35

МУЗЕЙНЫ ФОНД

Грамадскі камітэт пабудовы Музея помнікаў беларускай культуры і рэвалюцыйнага руху праводзяць збор грошай на пабудову музея. Ахвяраванні трэба дасылаць на такі адрас:

Bank Spółdzielczy w Hajnówce Nr Konta 905217-1922-132.

У замежнай валюце: Narodowy Bank Polski I Oddział w Białymstoku nr rachunku walutowego 5018-24325-151-6787. nr rachunku walutowego w rublach 5018-24325-151-6201.

Спісак чарговых ахвяравальнікаў:

1672. Пярвічная партарганізацыя пры Гайнаўскім прадпрыемстве драўнінпай прамысловасці (Механічнае аддзяленне) — 10.000 зл.
1673. Пярвічная арганізацыя пры СТВ у Гайнаўцы — 2000 зл.
1674. Сяргей Юзючук (Гайнаўка) — 500 зл.
1675. Казімір Кубацкі (Гайнаўка) — 500 зл.
1676. Аляксандр Волчык (Гайнаўка) — 500 зл.
1677. Павел Івацік (Гайнаўка) — 500 зл.
1678. Васіль Іванюк (Гайнаўка) — 500 зл.
1679. Іван Войцюк (Гайнаўка) — 1000 зл.
1680. Валянціна Ефімюк (Чаромха) — 2000 зл.
1681. Самаўправа в. Ласінка — 20000 зл.
1682. РСП у Трасцянцы — 6400 зл.
1683. Аркадзь Бартнічук (Грузкая) — 1000 зл.
1684. Аляксандр Гаўрылюк (Грузкая) — 500 зл.
1685. Аляксандр Манцюк, с. Рыгора (Грузкая) — 300 зл.
1686. Іван Манцюк (Грузкая) — 500 зл.
1687. Маладзёжны тэатральны калектыў у Тыневічах-Вялікіх — 10000 зл.
1688. Праф. Васіль Чачуга (Беласток) — 20000 зл.
1689. Ружа Аздоўская з Гастыніна, полька з беларускім сэрцам — 1000 зл.
1690. Мастацкі калектыў з Гарадка — 85550 зл.
1691. Самаўправа в. Лука — 15000 зл.
1692. Узносы сялян у Гайнаўскім кааператыўным банку (Аддзел у Чыжах) — 4600 зл.
1693. Ірына Вашкевіч (Белавежа) — 1200 зл.
1694. Мікалай Шпаковіч (Белавежа) — 1200 зл.
1695. Галіна Мартынюк (Чыжы) — 1200 зл.
1696. Юрый Якімюк (Чыжы) — 1200 зл.
1697. Аляксандр Васілюк (Паграбы) — 3000 зл.
1698. Марыя Койла (Гайнаўка) — 500 зл.
1699. Жыхары в. Сухавольцы — 2900 зл.
1700. Эва і Вітальд Санько (Мрангова) — 2000 зл.
1701. Жыхары в. Масціска — 2365 зл.
1702. Анастасія Лаўрыновіч (Пасечнікі-Вялікія) — 1100 зл.
1703. Жыхары гміны Чыжы — 15000 зл.
1704. Віталій Луба (Беласток) — 1200 зл.
1705. Ада Чачуга (Беласток) — 1200 зл.
1706. Уладзіслаў Петрук (Беласток) — 1200 зл.
1707. Міхал Хмялеўскі (Беласток) — 1200 зл.
1708. Мірaслава Лукша (Беласток) — 1200 зл.
1709. Віктар Рудчык (Беласток) — 1200 зл.
1710. Яніна Чэрнякевіч (Беласток) — 1200 зл.
1711. Вера Валкавыцкая (Беласток) — 1200 зл.
1712. Георгій Валкавыцкі (Беласток) — 1200 зл.
1713. Мікалай Гайдук (Беласток) — 1200 зл.
1714. Валянціна Жэшка (Беласток) — 1200 зл.
1715. Марыя Федарук (Беласток) — 1200 зл.
1716. Яўгенія Палоцкая (Беласток) — 1200 зл.
1717. Ірына Каляда-Смірно (ЗША) — 3000 зл.
1718. Доктар Пётра Гайдзель (ЗША) — 50.00 доляраў
1719. Вера Булат (замест кветак на магілу Алеся Корбута) (ЗША) — 50.00 -„-
1720. Міхась Міцкевіч (ЗША) — 25.00 -„-
1721. Майсей і Вольга Сяднёў (ЗША) — 20.00 -„-
1722. Віталь Макац (ЗША) — 20.00 -„-
1723. Браніслаў Даніловіч (ЗША) — 20.00 -„-
1724. Антон Шукелайць (ЗША) — 25.00 -„-
1725. Аляксандр Шастак (ЗША) — 10.00 -„-
1726. Юрка Касцюкевіч (ЗША) — 30.00 -„-
1727. Доктар Уладзімір Набагез (ЗША) — 100.00 -„-
1728. Валя Ковэт (ЗША) — 50.00 -„-
1729. Доктар Б. Грабінскі (ЗША) — 50.00 -„-
1730. Мікалай Снежка (ЗША) — 50.00 -„-
1731. Аляксандр Сямёнаў (ЗША) — 30.00 -„-
1732. Міхась Сенька (ЗША) — 20.00 -„-
1733. Доктар Мітрафан Смаршчок (ЗША) — 20.00 -„-
1734. Мірaслаў Цялушэцкі (ЗША) — 20.00 -„-

Дзякуем.

Наш адрас: Społeczny Komitet Budowy Muzeum Zabytków Kultury Białoruskiej i Ruchu Rewolucyjnego, 17-200 Hajnówka, ul. Wyzwolenia 6. Тэлефон 28-89.

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ

Маладыя музыканты з Бельска ● Аснова — повязь вякоў (інтэрв'ю дае Ян Чыквін) ● Рапарт Рудчыка з Мілейчыцкай гміны ● Барскі — пра Амерыку ● Іваноўскі пра канферэнцыю ў Дуброве ● Чэрнякевіч вяртаецца да народнага ● Гутаркі Амельянюк пра мову ● Аўрора пра жыццё і смерць чалавека ● Петручук пра ваўкоў і людзей ● Шчасновіч пра хлеб і працу ● „Зорка" ● Сардэчныя тайны ● Кухня ● Соннік ● Гумар

Ніва

Орган Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Рэдагуе калектыў: Вера Валкавыцкая, Мікалай Гайдук (намеснік галоўнага рэдактара), Валянціна Жэшка (карэктар), Віталій Луба (галоўны рэдактар), Міраслава Лукша, Яўгенія Палоцкая (кіраўнік канцылярыі), Уладзіслаў Петрук (мастак), Віктар Рудчык, Марыя Федарук (машыністка), Міхась Хмялеўскі, Ала Чачуга (адказны сакратар), Яніна Чэрнякевіч.

„Niwa"
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok skr. poczt. 149
tel. 232-41

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe. 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1.
Druk: Białostockie Zakłady Graficzne w Białymstoku. Cena prenumeraty kwart. 260 zł, półr. 520 zł, rocznie 1040 zł.

WARUNKI PRENUMERATY:
1. dla osób prawnych — instytucji i zakładów pracy:
— instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miastach wojewódzkich i pozostałych miastach, w których znajduje się siedziba Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" zamawiają prenumeratę w tych Oddziałach.
— instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miejscowościach, gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" i na terenach wiejskich opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli.
2. dla osób fizycznych — indywidualnych prenumeratorów.
— osoby fizyczne zamieszkałe na wsi i w miejscowościach, gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli.
— osoby fizyczne zamieszkałe w miastach — siedzibach Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych nadawczo-oddawczych właściwych dla miejsca zamieszkania prenumeratora. Wpłaty dokonują, używając „blankietu wpłaty" na rachunek miejscowego Oddziału RSW „Prasa-Książka-Ruch"
3. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch" Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę pocztą zwykłą jest droższa od prenumeraty krajowej o 50 proc. dla zleceniodawców indywidualnych i o 100 proc. dla zlecających instytucji i zakładów pracy.

Termin przyjmowania prenumeraty na kraj i za granicę:
— do dnia 10 listopada na I kwartał i I półrocze roku następnego, oraz cały rok następny;
— do dnia 1 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty roku bież.

Zam. 795/88 r. Nakład 4.700 egz. E-3.

ДЫЯЛОГ

Легкавічок з магутнага кпіў Зіла:
— Ну бегемот! Ну і вярзіла!
Не кожны руль паверне твой
Адной рукой...

Абшарпаны ты і стары,
Паіржавелі нумары...

Ну, а ў мяне — карункі на сядзенні,
У сінтэтычным руль адзенні,
Прыёмнік — музыкі крынічка,
А побач — запальнічка.

Зірні, як ззяе мой гадзіннік,
А гаспадар яшчэ казаў,
Што недзе нават халадзільнік
Ён у салон мой заказаў...

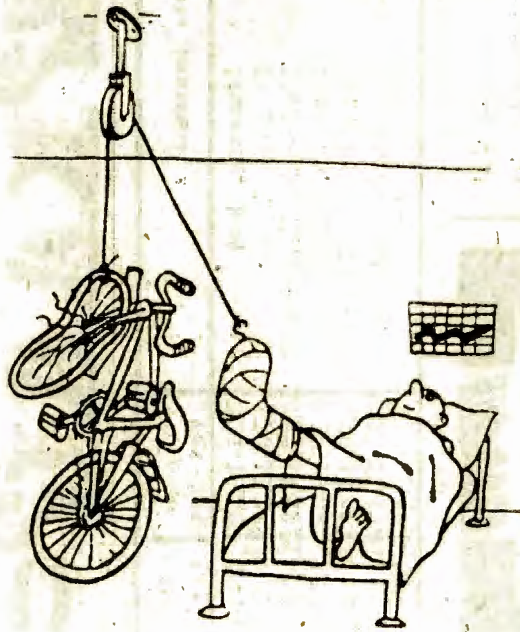
І газануў уперад з форсам,
Зіл стары са скрыпам следам
Адолеў паварот, крутую горку,
Забыўшыся на звяганне суседа.

І раптам — стоп! Вачам сваім
не верыць:
Ажно па ступіцы ў пяску
Засеў Легкавічок, ні ўзад ні ўперад,
І моліць з ноткай жалю ў галаску:
— Ах, гэта ты, Зілок,
Дапамажы, мілок.

*

Мараль адна, другіх і быць не можа:
Не ўсё заўжды надзейна, што прыгожа.

Адам Капусцін

НІЎКА

У ВЫНІКУ АБСТАВІН

Дождж — аж хлюпае. Мокры Кастусь увальваецца ў хату пасля рыбалкі.

— Клявала? — падступае жонка.

— Вось сказала, — буркнуў Кастусь. — Што яна табе — птушка? Рыба не клюе — бярэ.

— Ну, а брала?

— Яна б і ўзяла, ды за такой вялікай залевай і прынады не было відаць.

АДПРАЦАВАЎ СВАЁ

— Чаму гэта ты толькі адзін дзень на службу выйшаў, а цяпер бібікі б'еш?

— Дык кажуць жа, што вясенні дзень год гадуе.

НАДЗЕЙНАЯ ПРЫКМЕТА

— Скажыце, калі ласка, — спыняе задрыпанца прыезджы, — дзе тут у вас гарэлачны магазін?

— Ідзіце вуліцай. Як убачыце шмат рознай тэхнікі ля дарогі, о там і той магазін, — адказаў задрыпанец.

Рознабаковая асоба: думае адно, абяцае другое, а робіць трэцяе.

З суседскага агародчыка
У ПРАКОПА ЗАПЫТАЛІ...

— Дзядзька Пракоп! У вас багаты вопыт кіраўніцкай працы. Што галоўнае, па вашаму, у кіраўніцтве?

— Знайсці надзейнага падначаленага, — адказаў Пракоп.

*

— Пракоп, усе цяперака набываюць слоўнікі, энцыклапедыі, а ты ўсё захапляешся казкамі. Чаму так?

— Мая жонка і так усё ведае.

*

За вячэрай жонка папракае Пракопа:

— Ты так раздабрэў, і аніякага ўстрымання ў ежы.

— Добрага чалавека павінна быць многа, — буркнуў муж.

*

Дзяўчаты пыталіся ў Пракопа:

— Дзядуля, у вас багаты вопыт сямейнага жыцця. Скажыце, калі ласка, з чаго пачынаецца добры муж?

— З жонкі.

— А жонка?

— З мужа.

*

Сусед скардзіўся Пракопу:

— Мой сын інстытут скончыў, артыстам стаў. А зарабляе менш за дворніка. Урэшце-рэшт, хто з іх больш каштуе?

— Той, хто лепш працуе.

Савелій Паўлаў

ГУМАР З БАРАДОЮ

У СУДЗЕ

— Абвінавачаны назваў вас кароваю? Гэта слова я не лічу за знявагу.

— Дык у такім выпадку вы, пане суддзя, — бык...

З „Весніка Задрыпоніі“

СЛУЖБАЙ ДОБРАГА НАСТРОЮ

называюць у Ачуцінаве мясцовы камбінат бытавых паслуг. І не выпадкова. За што б не браліся ўмельцы гэтага прадпрыемства, вынік іх намаганняў прымушае заказчыкаў смяяцца да слёз.

НАВІЧОК

— Я ж прасіў цябе выпусціць шасі, а ты што зрабіў?

ВАРУХНІ ГАЛАВОЮ

Адна з шасці мазаік з'яўляецца дэталлю, якой бракуе на малюнку. Якая?

Адказ: цэнтральная з правага боку

КУРЁЗЫ

ЮРЫЙ ЦІМАШЭНКА (Тарапунька)

— Юра, навошта ты купіў сігарэты, калі кінуў курыць?

— Я не купіў, а знайшоў.

— Дзе?

— Тут у вас, на панадворку. На лаўцы.

— Цікава, хто іх пакінуў?

— Калі табе цікава, магу сказаць. Іх пакінуў кінарэжысёр Мікола Садковіч.

— Адкуль ты ведаеш?

— А я з-за дрэва бачыў, як ён іх потым шукаў.

ВАЛЯНЦІН КАТАЕЎ

— Добра, Валянцін Пятровіч, апрача пісьменнікаў, мы запросім выступіць на вечары і акцёраў.

— Толькі не эстраднікаў. Драматычных акцёраў.

— Можа, Бранявога? У яго і камедыйны дар.

— А ён у якім тэатры?

— На Малой Броннай. Знаёміты Мюлер з „Сямнаццаці імгненняў вясны“! Вы ж бачылі.

— Не бачыў.

— Ніводнай серыі з дванаццаці?

— Вось менавіта. „Пінжак старшага брата“.

— Выбачайце, не зразумеў.

— Залішне шматсерыйны фільм я называю „пінжак старшага брата“. Для мяне ён завялікі.

Я. Касцюкоўскі

Каб стаць бессмяротным, трэба як мінімум памерці.